

ročník 1 (2016)

cena 50,- Kč

číslo 1

SLOVANSKÁ UNIE

vydává Slovanská unie z. s.

květen 2016

TÉMA

Mezinárodní festival DNY SLOVANSKÉ KULTURY

Obsah

Úvodní slovo	1
Třetí ročník mezinárodního festivalu DNY SLOVANSKÉ KULTURY 2016	3
Kompletní program mezinárodního festivalu DNY SLOVANSKÉ KULTURY 2016	13
Symbolika festivalu	20
Nitra a Bojná – významné slovanské sídla na západnom Slovensku.....	24
Původ Slovinců.....	29
SLOVĚNSKA KULTURNA DIPLOMACIJA SWOT analyza, strategija i taktika do budućnosti	36
Pokyny pro autory.....	47

Uveřejňujeme příspěvky napsané v českém nebo slovenském jazyce nebo v latinkou napsané novoslověnštině. Texty v každém jiném slovanském nebo neslovanském jazyce včetně ruštiny a angličtiny musí být doprovázeny překladem do jednoho z uvedených oficiálních jazyků. Autorem příspěvku může být kdokoliv. Každý autor je povinen dodat redakční radě svůj příspěvek v elektronické podobě ve formátu DOCX (například Word verze 2010 nebo vyšší) podle instrukcí na adrese <http://slovane.org/su> včetně obrázků v samostatných souborech. Příspěvky jsou recenzovány obvykle dvěma nezávislými odborníky, kteří pro autora zůstanou neznámí. Redakční rada má právo na základě výsledků recenzního řízení příspěvek vrátit autorovi k přepracování podle doporučení recenzentů nebo odmítnout.

SLOVANSKÁ UNIE je odborný periodický tisk spolku Slovanská unie z. s.
Tiskne Tribun EU s.r.o., Cejl 892/32, Brno 602 00, obchod@knihovnicka.cz. Vychází v Praze dvakrát ročně. Řídí redakční rada. Editor Lukáš Lhoťan. Předplatné a distribuci vyřizuje vydavatel Slovanská unie z. s. Lohniského 853/8, 152 00 Praha 5 IČ 481 33 396 EACEA PIC 923 564 549. Kontakt na redakční radu: ID DS gkf27k9 posta@slovane.org **On-line archív časopisu je na adrese <http://slovane.org/su>**
© 2016 Slovanská unie z. s. MK ČR E 22525

print ISSN 2464-756X

další články a informace
najdete na adrese
<http://slovane.org>

on-line ISSN 2464-7578

Úvodní slovo

Vojtěch Merunka

posta@slovane.org, Slovanská unie z. s.

Vítejte u prvního čísla časopisu, který vydává zapsaný spolek Slovanská unie z. s. Náš časopis Vám bude přinášet zajímavosti a odborné informace týkající se všech slovanských národů.

Spolek Slovanská unie z. s. je nejstarší dnes aktivní slovanský spolek působící v ČR. Byl založen 1. července 1992 českým spisovatelem Alexejem Pludkem a svoji tradici odvozuje od prvního slovanského sjezdu v roce 1848 v Praze, kterého se účastnily osobnosti mezinárodního slovanského hnutí a kterému předsedal otec národa František Palacký, od následných slovanských sjezdů a od obnoveného setkávání zástupců slovanských národů počínaje Všeslovanským sjezdem v roce 1998 v Praze, který byl iniciován a připraven prof. Břetislavem Chválou a spisovatelem Alexejem Pludkem v roce 150. výročí od prvního sjezdu. Slovanská unie z. s. je dobrovolný, nezávislý a nepolitický zapsaný spolek sdružující své členy na základě společného zájmu. Spolek je samostatnou právnickou osobou IČ 481 33 396 a působí na území ČR v souladu s právním řádem ČR. U výkonné agentury Evropské komise pro kulturu, vzdělávání a audiovizuální tvorbu EACEA je registrován pod kódem PIC 923 564 549. Účelem našeho spolku je kulturní, osvětová a vzdělávací činnost. Rozvíjíme spolupráci slovanských národů v různých oblastech nevládní a nepolitické činnosti, zejména na poli kulturním, vědeckém a ekologickém.

Slovanská unie z. s. svojí činností navazuje na kulturní vzepětí a emancipaci slovanských národů v 19. století, které vyústily v českých zemích a na Slovensku do myšlenky česko-slovenské vzájemnosti na základě humanitních ideálů, jak je formuloval Ján Kollár a později aplikoval Karel Kramář, Milan R. Štefánik a Tomáš G. Masaryk. Vnímáme slovanskou civilizaci jako integrální součást společného duchovního a kulturního dědictví Evropy a oceňujeme rozhodující význam duchovní, kulturní a státoporné mise soluňských bratrů Konstantina a Metoděje, která Slovany zařadila pomocí spisovného jazyka a písma mezi nejvyspělejší národy světa.

V našem spolku a jeho časopisu bude vítán každý, kdo má prokazatelné výsledky. Nemyslíme tím jakkoliv ohnivé politické postoje, ale jen přínosné a prakticky prokazatelné **výsledky**, které pomáhají bližním. Může to být například nová kniha nebo odborná přednáška, archeologický objev nebo třeba nový software. Jde nám o podporu toho, co se v moudrých textech popisuje jako strom, který přináší dobré ovoce. Takový člověk mající prokazatelné výsledky nemusí být nutně členem našeho spolku, ale přesto u nás najde možnost v přátelském prostředí šířit a prezentovat výsledky své práce.

Rádi vydáme kvalitní příspěvky nejen od profesionálů, ale například také od doktorandů a studentů, nezávislých badatelů a dalších zájemců o slovanskou problematiku z domova i zahraničí¹.

Kulturní, osvětová a vzdělávací činnost, která je naším cílem, nemá stejně formální a přísně logické ověřovací mechanismy, které známe z přírodních a technických věd. Míra porozumění naší činnosti je totiž společenský proces, který je vázán na zvláštní souvislosti dané specifickými kulturními, sociálními, politickými a ekonomickými podmínkami. Naše poznání je závislé na podmínkách svého vzniku, je vztažené k hodnotovému rámci, na který se odkazuje, a proto má relativisticko-konstruktivistický charakter, takže podpůrným kritériem správnosti a racionality našich sdělení musí být požadavek na zlepšování kvality života² jednotlivců při bezpodmínečném zachovávání principu rovnosti mezi příslušníky všech národů, rovnosti národních jazyků, náboženského vyznání a pohlaví, a také odmítání xenofobních tezí o mezinárodním slovanském hnutí jako konfrontaci mezi Slovany a jinými národy a šovinistických tezí o nadřazenosti některých slovanských národů a jazyků nad jinými slovanskými i neslovanskými národy a jazyky.

Z tohoto důvodu budeme opatrní. Domácí i zahraniční slovanské hnutí využívají různé podvodníky, kteří by chtěli zneužít problémy moderního světa a myšlenku slovanské vzájemnosti zpolitizovat a ovládnout samozřejmě pod svým vedením za cenu zpochybňování a porušování lidských práv a svobod. Proto nebudeme podporovat plamenná řečnění, šíření údajně skandálních odhalení, stížnosti na nejrůznější viníky, politické postoje proti různým vnějším i vnitřním nepřítelům ani protesty proti zkaženému a protislovanskému modernímu světu a vyvolávání sentimentu po minulosti. Nebudeme nálepkovat celé národy na údajné fašisty a jejich oběti. Nechceme dělat propagandu, kterou bychom krmili veřejnost namísto tvorby skutečných výsledků a přitom se tvářili, že tím řečněním jakoby zlepšujeme svět a vykonáváme prospěšnou správu věcí veřejných.

Naším strategickým cílem je využití našich slovanských, evropských a křesťanských silných stránek ke tvorbě nových příležitostí, abychom posílili mírovou spolupráci mezi všemi civilizovanými národy.

---

¹ Na přípravě prvního čísla časopisu se společně podíleli nadšení amatéři i renomovaní profesionálové; mimo jiné také vysokoškolští profesori a docenti ze Slovinska, Slovenska a Česka a vědečtí pracovníci České i Slovenské akademie věd.

² Definice kvality lidského života vychází z Maslowovy teorie lidských potřeb. Základní hierarchie je tvořena potřebami postupně od nižších k vyšším: fyziologickými (*hlad, žízeň, spánek, teplo*), bezpečí a jistoty, sociálními (*láska, přátelství, sounáležitost*), uznání (*ocenění, prestiž, kompetence*), seberealizace (*poznání, estetické potřeby*).

Třetí ročník mezinárodního festivalu DNY SLOVANSKÉ KULTURY 2016

Markéta Poláková a Jiří Králík

marketa.polakova@soc.cas.cz, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i, Jilská 1, 110 00 Praha 1
jirka.kralik@seznam.cz, Michalská 660, 686 03 Staré Město

motto

„V době cyrilometodějské misie se bývalá jednota římského impéria rozpadala na dva antagonistické bloky. Ale mezi ně se najednou vsunula masa nových slovanských národů. Velkou otázkou doby bylo: Budou patřit na východ, nebo na západ? Cyril a Metoděj se obrátili do Říma. Tam pochopili, že by se Slované mohli stát mostem, který spojuje. Dostali k tomu mnoho církevních privilegií. Bohužel svět už byl tak rozdělen, že sami Slované, kteří měli být mostem, se rozpadli na východní a západní. Dnešní situace je analogická v širším rozsahu. Bloky východu a západu jsou ve světovém rozměru a dnešní Evropa by měla být mostem setkání. Ale musí si být nejdříve sama vědoma svých pravých hodnot. Bohužel syntéza evropské kultury dosud není vytvořena, nedýchá doposud oběma stranami plic.“

Kardinál Tomáš Špidlík

„Slovanští národové cítí jeden s druhým, je přirozené, že jsme si právě jazykem a názory blízcí.“

T. G. Masaryk

Historie festivalu a předchozí dva ročníky

Iniciátorem vzniku multižánrového festivalu Dny slovanské kultury, který se poprvé konal v roce 2013, bylo výročí 1150 let od mise sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, která měla zásadní vliv na kulturu a vzdělanost slovanských národů. První dva ročníky (2013, 2014) se uskutečnily v Kroměříži a vytvořily velmi dobrý základ pro pokračování akce, jejímž cílem je vytvoření prostoru pro neformální prezentaci i setkávání nejlepších tradic slovanské kultury.

První ročník navazoval přímo na cyrilometodějské tradice a kladl si za cíl zahájit kulturní dialog a přispět k hledání kořenů kultury, písemnictví a vzdělanosti všech slovanských zemí, národů a národností. Vrcholem programu prvního ročníku byl „vatikánský“ koncert Hradišťanu a zlínské Filharmonie Bohuslava Martinů, ale také výstava o Svaté Orosii, či koncert nejlepšího řeckého pravoslavného zpěváka Achelliase Chalkalidise a pěveckého sboru Filokália.

Druhý ročník poprvé realizoval dlouhodobější záměr festivalu - tedy to, aby byl každý ročník věnován dvěma vybraným slovanským národům či národnostmi.

V roce 2014 byly na festivalu prezentovány národnosti Rusínů a Makedonců. Také program byl mnohem bohatší a také podporovaný větším počtem partnerů a významných osobností. Vrcholem programu byl koncert známé makedonské world-music skupiny Baklava a české skupiny Javory. Významná byla i oblast výstav, kde kromě unikátní výstavy karikatur z muzea a festivalu z galerie Osten ze Skopje osobně své kresby představil i nejlepší slovenský (a rusínský) karikaturista Fedor Vico.

Třetí ročník v centru Velké Moravy

Dny slovanské kultury se v roce 2016 konají po roční pauze a stěhují se do starobylého centra Velké Moravy, do míst prokazatelně nejvýznamnějších archeologických objevů. Oproti předchozím ročníkům se festival koná rovnou v pěti městech - Uherské Hradiště, Modrá, Velehrad, Osvětimany a Staré Město. V těchto lokalitách se nachází nejvíce archeologických pozůstatků Velké Moravy, ale také důkazů o přítomnosti a aktivní činnosti prvních slovanských učitelů. Velehrad je navíc nejvýznamnějším místem duchovního odkazu slovanské mise.

Podstata a základní filozofie festivalu a jeho strategické cíle se však nemění. Možná, že dnes ještě více, než v předchozích ročnících si můžeme uvědomovat důležitost ochrany přirozené a tradiční kultury slovanských národů a národností v dnešním globalizovaném světě. V současné době přímého civilizačního střetu odlišných kultur je právě návrat ke kořenům a kulturním hodnotám výrazným posílením nejen naší národní, ale také společné evropské identity, kterou stojí za to rozvíjet a bránit. V roce 2016 se bude festival konat v termínu 19. 5. – 23. 5. 2016, tedy blízko Dne slovanské kultury a vzdělanosti, který si mnohé slovanské země připomínají právě 24. května a symbolicky spojují s příchodem sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

logo festivalu [zdroj: dny-slovanske-kultury.cz]

Nový pořadatel a záštity významných partnerů

Festival poprvé organizuje SLOVANSKÁ UNIE, z. s. v těsné spolupráci s Evropskou kulturní stezkou sv. Cyrila a Metoděje i Fórem slovanských kultur (Slovinsko). Tradičními partnery jsou velvyslanectví prezentovaných zemí i představitelé vrcholných státních institucí – prezident, senát, poslanecká

sněmovna, vláda, kraj i ministerstva. Velmi důležitá je i aktivní participace nových partnerů – především jednotlivých měst i jejich významných kulturních a společenských institucí. Záštita všech těchto institucí i požehnání zástupců obou církví potvrzuje aktuální význam i potřebu konání této akce a vytváření přirozeného atraktivního prostoru pro kulturní výměnu, spolupráci i setkání. Festival letos poprvé získává své logo i samostatný web, na kterém se mohou zájemci seznámit s aktuální programovou nabídkou, ale i historií či podstatou festivalu.

www.dny-slovanske-kultury.cz

Pozitivní výsledky prvních dvou ročníků a získané záštity i spolupráce významných osobností a institucí vytvořily základ pro další úspěšné pokračování projektu, který vychází z několika strategických principů:

1. *Vytvoření nové kulturně-spoločenské tradice*, která stojí na každoročním konání festivalu, jehož přípravy by probíhaly za aktivní spolupráce více měst. Festival chce také pokračovat v představování kulturních tradic vždy dvou slovanských národností. Festival pokračuje v držení tradice prezentace dvou slovanských kultur. V letošním ročníku to bude Slovensko a Slovinsko a to za podpory obou velvyslanectví. Pochopitelně nebudou chybět ani prezentace významných historických i současných aktivních spoluprací s českou kulturou. Příští rok se festival uskuteční od 18. do 22. května 2017 a nabídne prezentaci kulturních tradic Chorvatska a Polska.
2. *Atraktivní víkendová akce s významným turistickým potenciálem* - multi-žánrová akce se koná více dnů, ale hlavní velké atraktivní akce se budou uskutečňovat o víkendu, a mohou tak při dobré propagaci přilákat i řadu návštěvníků z jiných měst a krajů.
3. *Spolupráce se zahraničními institucemi* - akce se bude vždy pořádat ve spolupráci s příslušnými velvyslanectvími a kulturními středisky prezentovaných slovanských zemí, ale i dalšími mezinárodními institucemi, např. Česká centra, Fórum slovanských kultur, UNESCO, Evropská kulturní stezka sv. Cyrila a Metoděje aj.
4. *Spolupráce s místními aktivitami a významnými institucemi* - do akce by se mělo zapojovat hned několik míst a měst v blízkém okolí, která budou přirozeně aktivně spolupracovat.
5. *Iniciace vzniku obdobné akce v jiných slovanských zemích* - úspěch dosavadní spolupráce a zájem významných institucí vytváří základ pro vznik podobných akcí i v jiných slovanských zemích.

Atraktivní a pestrý program letošního ročníku

V letošním programu se objeví několik atraktivních akcí, které mají potenciál oslovit široké spektrum diváckých skupin. Mezi ty nejvýznamnější zejména patří:

Vysazení nejstarší vinné hlavy na světě na Modré

V sobotu 21. května ve 13:30 bude na Modré slavnostně vysazena Stará trta - nejstarší živý keř vinné révy na světě, který roste na jižním průčelí domu v přístavu řeky Drávy ve slovinském Mariboru. Kmen, jehož průměr je v současné době 25 cm, byl zvěčněný již na kresbě domu z roku 1657. V roce 2004 byl vědeckou metodou určen věk keře na 440 roků a jako nejstarší keř révy vinné byl zapsaný do Guinessovy knihy rekordů. Oficiální návštěvy na mariborské radnici jsou vítané vínem právě z tohoto keře. Jde o starou místní odrůdu "Modra kavčina" nebo také "Žametna črnina" (Francké modré, Černý samet). Kmen má na délku pouze 15 metrů a ročně vyprodukuje přibližně 50 kilogramů bobulí, což z něj činí exkluzivní záležitost. Stejně výjimečné je i poskytování štěpů z této vinné révy, v České republice jsou prozatím pouze dvě lokality - Pražský hrad a Cerekvice nad Bystřinou, v nichž byla Stará trta vysazena. Modrá se stane třetí z nich. Slavnostní událost bude odpoledne doplněna o přednášku slovinského vinaře a opatrovníka nejstarší révy Stanislava Kocutara, v níž se posluchači dozví nejen o historii Staré trty, ale také o její specifické údržbě, vysazování jejích "potomků" po celém světě a dalších zajímavostech.

Stará trta v Mariboru [zdroj: <http://www.slovenia.info>]

Filmová představení s hosty

V rámci přehlídky slovenských a slovinských filmů navštíví festival několik tvůrců. K nejvýznamnějším z nich nepochybně patří Dušan Hanák. Tato legenda české, slovenské i světové kinematografie na festivalu uvede dva ze svých oceňovaných filmů. Film o zanikání venkova a tradičních hodnot na Slovensku *Obrazy starého světa* bude promítán v neděli 22. května v 17:30 v Sále Tomáše Špidlíka na Velehradě. Následující den se pak diváci mohou těšit na film *Růžové sny*, který přináší poetický příběh lásky dvou mladých lidí na slovenském venkově. Promítat se bude od 17:30 v kině Hvězda v Uherském Hradišti. Vedle toho, budou moci diváci shlédnout, za přítomnosti tvůrčí delegace, úspěšný film slovinského režiséra Olmo Omerzu *Rodinný film* (čtvrtek 19. 5. od 20:00 v kině Hvězda), který získal významná mezinárodní ocenění, či nejnovější film Jana Cvitkoviče Šiška *Deluxe* (pondělí 23. 5. od 20:00 v kině Hvězda). Mimořádné a aktuální bude i filmové představení nejlepšího a nejnavštěvovanějšího slovenského filmu posledních deseti let - dokumentárního snímku 38 o legendárním hokejistovi Pavlovi Demitrovi. Filmové představení proběhne v sobotu 20. května od 20:30 a slavnostně zahájí letošní sezonu Letního kina ve Smetanových sadech v Uherském Hradišti.

Mimořádné výstavy s unikátními předměty

Návštěvníci budou moci také vidět několik výstav. K těm nejzajímavějším náleží výstava unikátního zlatého pokladu z hradiště Bojná, které patří mezi nejvýznamnější archeologické naleziště na Slovensku. Výstava, která bude zahájena v pátek 20. května od 19:00 v Centru slovanské archeologie MZM v Uherském Hradišti, představí nejenom zlaté plakety, které dokazují vyspělost nejstarších Slovanů, ale bude doplněna o přednášky významných archeologů (L. Galušky, M. Ruttkaye, K. Piety, A. Pleterskiho). Následující den, v sobotu 21. května, budou v rámci dne otevřených dveří na Stojanově gymnáziu uvedeny další dvě výstavy. Výstava s názvem *Vzpomínky na Sočskou frontu* představuje na 16 panelech průběh bitev se zvláštním důrazem na působení českých vojáků, mezi nimiž měli zastoupení i významní čeští umělci, například malíř Josef Váchal nebo spisovatel Fráňa Šrámek. Ze spolupráce Národního technického muzea s Velvyslanectvím Slovinské republiky v Praze pak vzešla další výstava, která připomíná nedoceněnou osobnost slovinského vynálezce Janeze Puhara, kterému se roku 1842 jako prvnímu na světě podařilo vytvořit fotografii na skle. Nabídka doprovodného programu upozorní také na dílo významného slovinského architekta Jože Plečnika a to zejména prostřednictvím výstavy *Jože Plečnik: mistr sakrální architektury*, která bude zahájena v sobotu 21. května od 18 hodin v kostele sv. Ducha ve Starém Městě. Výstava představí panely a v jedné části jsou dřevěné modely, včetně např. původního návrhů kostela Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze. Dílu Plečnika bude věnována i sobotní přednáška odborníka na genetiku profesora Antona Perdiha z Ljublaně v Centru slováckých tradic v Modré.

Zlatá plaketa z Bojně [zdroj: www.dobrodruh.sk]

Divadelní představení osobností

Součástí programu bude i pestrá a atraktivní nabídka divadelních představení se skvělými hereckými osobnostmi. V rámci slavnostního zahájení v pátek 20. května od 18:00 v kině Hvězda v Uherském Hradišti diváky čeká autorské kabaretní představení herečky, zpěvačky a scénáristky Lucie Siposové *Slovenka na kvadrát*, které vzniklo podle literární předlohy slovenské a slovinské spisovatelky Stanislavy Repar. Herečku mohou diváci znát z filmů Filipa Renče *Hlídač č. 47* a *Na vlastní nebezpečí*, nebo z hollywoodského snímku *360*. Lucie se skvěle zhostila úloh konferenciérky, vypravěčky i hlavní postavy Buby. Součástí festivalu bude i divácky vděčné divadelní představení *Manželské vraždění* - komedie Jaroslava Duška a slovinské herečky Nataši Burger. Představení se uskuteční v náhradním termínu v pondělí 13. června od 19:30 v kině Hvězda.

Hudební setkání legend

Pestrá bude i hudební nabídka. Unikátní bude především setkání a koncert tří pěveckých sborů ze Slovinska, Slovenska a místního gymnazijního pěveckého sboru z Velehradu. Vrcholem bude nedělní hudební setkání na Velehradě. První krátké společné vystoupení proběhne v 11:00 na hoře sv. Klimenta, druhé a koncertní pak od 15 hodin ve velehradské Bazilice.

Další mimořádný zážitek nabídne přehlídka lidové hudby či koncerty world music. Na festivalu se v rámci Slovanského dne v sobotu 21. května 2016 od 14:00 v Archeoskanzenu na Modré představí úspěšné lidové soubory FS Chotár a Poľana. Folklorní soubor Chotár čerpá z bohatého kulturního odkazu terčovské muziky, která je zapsaná do UNESCO. Ve svém vystoupení však představí folklor, muziku a tance nejen z Terchové, ale i z jiných regionů (konkrétně z Horehronu a Šariše). Vysokoškolský soubor lidových písní a tanců Poľana působí už 67 let od svého založení a patří tak k nejstarším a největším krajským folklorním tělesům sdružující Slováky žijící v zahraničí. Soubor Poľana představí zejména tance z Čierného Balogu (region Pohronie) a tance z obce Jarabina (region Spiš).

folklorní soubor Poľana

Bohatá bude i nabídka populárního žánru world-music, která představí dvě legendární slovenské hudební formace - skupinu Banda s legendární písničkářkou Zuzanou Homolovou (sobota 21. května od 17:00 v Archeoskanzenu Modrá) a Nebeskou muziku z Terchové, která propojuje tradiční terčovskou muziku s prvky elektrického smyčcového bigbítu. Mimo častá vystoupení v sousedním Polsku a v Čechách reprezentovala Nebeská muzika slovenské lidové hudební umění i v Maďarsku, Rumunsku, Belgii, Švýcarsku, Švédsku, Itálii a Španělsku. Na Dnech slovanské kultury si budou moci návštěvníci poslechnout její hudbu v sobotu 21. května od 18:30 v Archeoskanzenu Modrá. V neděli se pak mohou těšit na unikátní hudební setkání VEČER SLOVANSKÝCH BALAD v podání skvělých ruských instrumentalistů a zpěváků, ale především dua Jiří

Plocek a Jitka Šuranská (nositelé výroční ceny Anděl). Koncert proběhne v sále Turistického centra na Velehradě v neděli 22. května od 20:00 a doplní jej i ochutnávka slovinských a slovenských specialit. V rámci Slavností halušek v Osvětimanech na skvělou slovenskou kapelu Buchajtramka, která prezentuje staré známé lidové písně ve svižnější a živější formě s prvky etna a worldmusic.

Přednášky významných osobností

Festivalový program nabídne řadu přednášek významných osobností - historiků, archeologů či jazykovědců. Ty se budou konat zejména v rámci Slovanského dne v Centru slováckých tradic v Modré v sobotu 21. května od 14:15. Vedle již zmiňované legendy o nejstarším víně, se například posluchači dozvědí v přednášce Vojtěcha Merunky, autora novoslověnštiny, o mezinárodním slovanském hnutí a vývoji umělých slovanských jazyků od 17. století do současnosti.

Slovinský archeolog Andrej Pleterski [zdroj: iza2.zrc-sazu.si]

Návštěvníci se budou moci také setkat s významnou osobností slovanské a slovinské archeologie Andrejem Pleterským z Univerzity Ljubljana, který si ke své přednášce vybral téma fenoménu Triglavu. Triglav (2864 m n. m.) je nejvyšší hora Slovinska a celých Julských Alp. Nachází se v Triglavském národním parku. Je zobrazena též na slovinském státním znaku a vlajce. Své pojmenování získala podle starodávného slovanského božstva, jehož tři hlavy zastupovaly v lidové mytologii nebe, zemi a podzemní říši. Zhruba od poloviny 19. století se v rámci probouzejícího se slovanského národního povědomí stalo mezi inteligencí jakousi národní povinností vystoupit na tuto horu. Tento nepsaný zákon platí dodnes, každý Slovinec by měl na Triglav vyjít alespoň jednou za život.

Zajímavou přednášku nepochybně uslyší od Jozefa Miča, díky jehož práci o Terchové hovoří jako o slovenském Hollywoodu. Tato malá obec je s největší pravděpodobností nejvyhledávanějším filmářským místem na území Slovenska (více než 60 dokumentárních filmů a 35 hraných).

Atraktivní košty vín, národních specialit a řemeslný jarmark

Nedílnou součástí festivalu bude i ochutnávka slovinských a slovenských specialit a prezentace tradičních řemesel. Vysazení Staré trty na Modré bude doplněno atraktivním a mezinárodním koštem vín ze Slovinska, Slovenska i Slovácka. Součástí koštu bude nejen setkání s vinaři z Mariboru, ale víno se bude ochutnávat i v hotelu Skanzen v rámci víkendové nabídky specialit slovinské a slovenské kuchyně. Mimořádná nabídka vín se objeví i pro návštěvníky sobotních přednášek v aule Centra slováckých tradic či pátečních přednášek v Centru slovanské archeologie MZM v Uherském Hradišti. Stylová hospoda Na Srubu v Osvětimanech nabídne v neděli 22. května speciální kulinářský program, kde se kromě ukázek vaření pravých slovenských halušek a zbojnického guláše představí skvělá kapela Buchajtramka. Slovenské i slovinské speciality budou moci návštěvníci ochutnat i v rámci dalších společenských akcí, např. v rámci sobotního řemeslného jarmarku na Modré či na nedělním Slovinském večeru na Velehradě. V rámci Slovanského dne na Modré se bude konat i řemeslný jarmark, který nabídne výrobky mistrů tradičních řemesel ze všech oblastí (dřevo, keramika, vyšívání, malování, ...) ze Slovácka, ale i Slovinska a Slovenska. Návštěvníci uvidí ukázky tvorby a budou moci ochutnat různé národní speciality - slovenské halušky, guláš, či typickou slovinskou horskou polévku jotu.

Mimořádné akce v každém ze zúčastněných míst

Při tvorbě festivalového programu vycházíme zejména z kulturně-historického potenciálu jednotlivých měst, který vytváří zázemí pro vytvoření tradice klíčových a pravidelných aktivit:

- **Uherské Hradiště** – stává se místem konání významné filmové přehlídky prezentovaných zemí, aktivního zapojení do tradiční páteční Muzejní noci a přináší nabídku atraktivních divadelních představení.
- **Modrá** – nabídne sobotní komponovanou celodenní akci pro všechny cílové skupiny návštěvníků festivalu, která se bude konat v prostorách hotelu Skanzen, expozici sladkovodních ryb Živá voda, v nově vybudovaném Centru slováckých tradic a zejména v Archeoskanzenu. Návštěvníci se mohou těšit na koncert legend lidové hudby i world-music, přednášky odborníků, řemeslný jarmark i Cestu vín (mezinárodní ochutnávku vín).
- **Velehrad** – kromě sobotního Dne otevřených dveří místních muzeí a historických budov návštěvníky čeká nedělní hudební setkání tří velkých mezinárodních pěveckých sborů v bazilice Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje, projekce filmu s hostem v rámci cyklu Duchovní film a atraktivní Večer slovanských balad v Turistickém centru obce Velehrad.

- **Osvětmany** – tradiční a populární putování na horu sv. Klimenta a kulinářská i hudební atrakce v Hospodě Na Srubu spojená s ochutnávkou národních specialit (letos slovenské halušky a guláš).
- **Staré Město** – přinese především aktivity spojené s unikátním kostelem Sv. Ducha a nově vybudovaným kulturním a informačním centrem.

Podrobný program celého festivalu, včetně aktualit, je možné nalézt na webových stránkách <http://www.dny-slovanske-kultury.cz> či na facebookovém profilu této události: <https://www.facebook.com/dnyslovanskekultury>.

Kompletní program mezinárodního festivalu DNY SLOVANSKÉ KULTURY 2016

Jiří Králík

jirka.kralik@seznam.cz

Legenda: **Z** zdarma, **D** dobrovolné vstupné, **V** vstupné

*Předprodej a prodej vstupenek vždy na místech konání a informačních centrech
spolupřádajících měst a obcí.*

www.dny-slovanske-kultury.cz

čtvrtek 19. května 2016

KINO HVĚZDA Uherské Hradiště

- 16:00 RADOŠÍNSKÉ DIVADLO UVÁDÍ (*pásmo filmů*) **Z** kolekce krátkých filmů z dílny slavného Radošínského naivního divadla
- 17:30 ŠUMNÉ SLOVINSKO (*film a a beseda*) **V** projekce filmů a beseda s režisérem Radovanem Lipusem
- 20:00 RODINNÝ FILM (*film a beseda*) **V** úspěšný nový česko-slovinský film a beseda s tvůrčí delegací

pátek 20. 5. 2016

KINO HVĚZDA Uherské Hradiště

18:00 SLOVENKA NA KVADRÁT (*divadlo*) **V** slavnostní zahájení festivalu a divadelní hra s Lucií SIPOSOVOU v hlavní roli

CENTRUM SLOVANSKÉ ARCHEOLOGIE MZM Uherské Hradiště

19:00 POKLADY Z BOJNÉ (*zahájení krátkodobé výstavy*) **Z** zahájení unikátní výstavy vzácných nálezů z Bojné (*pokračuje jen do 27. 5. 2016*)

20:30 FENOMÉN TRIGLAV (*přednáška a beseda*) **Z** Počátky kultury a víry ve Slovinsku - přednáška Andreje Pleterskeho

21:15 FENOMÉN BOJNÁ (*přednáška a beseda*) **Z** Počátky kultury a víry na Slovensku - slovenských archeologů Matěje Ruttkaye a Karola Piety (*Slovenská Akadémie věd Nitra*) s besedou Lud'ka Galušky

SMETANOVY SADY Uherské Hradiště

20:00 KONCERT Z LJUTOMERU (*Slovinsko*) **Z** koncertní vystoupení pěveckého sboru gymnázia F.Miklošiče z Ljutomeru v rámci slavnostního zahájení Muzejní noci v Uherském Hradišti

sobota 21. 5. 2016

STOJANOVO GYMNÁZIUM Velehrad

- 10:00 DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ (*slavnostní zahájení*) **Z**
- 10:00 VZPOMÍNKY NA SOČSKOU FRONTU (*vernisáž*) **Z** výstava připomíná místo největšího počtu padlých českých vojáků
- 10:30 JANEZ PUHAR - FOTOGRAFIE NA SKLE (*vernisáž*) **Z** slovinský kněz, fotograf a vynálezce technologie fotografie na skle
- 11:00 - 18:00 KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY A MUZEA každou hodinu komentovaná prohlídka Stojanova gymnázia a vstup do muzeí (**zdarma ŽIVÁ VODA, CYRILKA, TC, ostatní muzea se slevou**)

ARCHEOSKANZEN Modrá

- 10:00 – 23:00 ŘEMESLNÝ JARMARK **V** jarmark mistrů tradičních lidových řemesel, vystoupení FS Modřánek, dětské FS, Pampeliška z Rožnova a dílničky VELKOMORAVANŮ
- 13:30 – 14:00 SLAVNOSTNÍ VYSAZENÍ STARÉ TRTY **V** slavnostní vysazení „potomka“ nejstarší vinné révy na světě z Mariboru
- 14:00 – 16:00 LIDOVÁ HUDBA (*přehlídka*) **V** FS CHOTÁR (Terchová), POĽANA (Brno), FS SG Velehrad, Ljutomer (SLO)
- 15:00 – 20:00 CESTY VÍNA (*mezinárodní košt*) **V** tradiční mezinárodní degustace vín – letos i ze Slovinska a Slovenska
- 17:00 – 20:00 WORLD-MUSIC (*přehlídka*) **V** BANDA + Zuzana Homolová, NEBESKÁ MUZIKA (Terchová)
- 20:00 – 23:00 ZBOJNICKÁ VATRA (*zábava*) **V** závěrečný s lidovou hudbou, národními specialitami, vínem a setkáním

ŽIVÁ VODA Modrá

16:30 SLOVINSKO - EVROPA V MALÉM (vernisáž) **Z** fotoklub Antona Ažbe nabídne krásy Slovinska ve fotografii

CENTRUM SLOVÁCKÝCH TRADIC Modrá

14:15 – 19:15 PŘEDNÁŠKY ODBORNÍKŮ, mimořádná setkání s významnými osobnostmi **Z** (A. Pleterski, M. Ruttkay, J. Mičo, A. Perdih, V. Merunka, ...) i ochutnávky speciálních vín

KOSTEL SV.DUCHA Staré Město

18:00 JOŽE PLEČNIK – mistr sakrální architektury **Z** zahájení výstavy sakrálních staveb slavného slovinského architekta

SMETANOVY SADY Uherské Hradiště

20:30 „38“ – PAVOL DEMITRA (film a zahájení Letního kina) **Z** projekce nejlepšího slovenského filmu roku 2015 v době MS v hokeji

neděle 22.5.2016

HORA SV.KLIMENTA Osvětimany

9:30 – 12:00 PUTOVÁNÍ ZA KLIMENTKEM **Z** putování z Osvětiman na Horu sv. Klimenta s komentovanou prohlídkou

HOSPODA NA SRUBU Osvětimany

11:00 – 16:00 SLAVNOST HALUŠEK (*ochutnávka, koncert*) **V** Ochutnávka slovenských specialit, koncert atraktivní slovenské etno-hudební skupiny BUCHAJTRAMKA a dílničky pro děti. V ceně vstupného nápoj a ochutnávka slovenských specialit (*halušky, guláš, ...*)

BAZILIKA Velehrad

16:00 – 17:00 HUDEBNÍ SETKÁNÍ (*sborový zpěv*) **D** po bohoslužbě koncert tří sborů z Velehradu, Trenčína a Ljutomeru

SÁL KARDINÁLA ŠPIDLÍKA Velehrad

17:30 OBRAZY STARÉHO SVETA (*film a beseda*) **V** legendární slovenský film a setkání s režisérem Dušanem Hanákem

TURISTICKÉ CENTRUM Velehrad

20:00 VEČER SLOVANSKÝCH BALAD (Russkij Romans a Jitka Šuranská Trio) **V** unikátní setkání skvělých instrumentalistů a zpěváků – mistra ruského bajanu, kytary, operního zpěvu a především houslistky a zpěvačky Jitky Šuranské se svým aktuálním Triem, která získalo prestižní hudební ceny ANDĚL. Koncert doplní ochutnávkou slovinských, slovenských i slováckých specialit a vína.

pondělí 23. 5. 2016

KOSTEL SV.DUCHA Staré Město

9:00 HUDEBNÍ SETKÁNÍ (*sborový zpěv*) **D** koncert pěveckých sborů z Velehradu a Ljutomeru a prohlídka výstavy

KINO HVĚZDA Uherské Hradiště

15:00 VOLNOBĚH (*film 1999 – bio SENIOR*) **Z** projekce úspěšného česko-slovinského filmu uvede Nataša Burger

17:30 RUŽOVÉ SNY (*film 1976*) **V** speciální projekce k 40. výročí premiéry s režisérem Dušanem Hanákem

20:00 ŠIŠKA DELUXE (*film 2016*) **V** premiéra nové slovinské komedie s besedou a úvodem Nataši Burger

pondělí 13. 6. 2016

KINO HVĚZDA Uherské Hradiště

19:30   **MANŽELSKÉ VRAŽDĚNÍ** (*divadlo*) **V** divadelní představení
Jaroslava Duška a Nataši Burger v režii Jana Hřebejka.

Symbolika festivalu

Slovanská unie z. s.

posta@slovane.org

Organizační tým DNŮ SLOVANSKÉ KULTURY se rozhodl zcela proměnit grafický a vizuální styl mezinárodního festivalu. Grafické pojetí nového loga festivalu má oslovit nové, mladé diváky a udržet zájem těch stávajících. Grafický výraz se rovněž doplňuje se svěžím pojetím celkové dramaturgie a doprovodného programu. Propojení dvou různých geometrických tvarů vyjadřuje nejen pestrost programu, ale také jeho celistvost, který se skládá z různých sekcí.

Základem nového loga je geometricky stylizované písmeno **S** v hlaholské abecedě do podoby kruhu nad trojúhelníkem. Stejně hlaholské písmeno ve svém znaku také obsahuje náš spolek Slovanská unie z. s.¹, Archeoskanzen a Muzeum slováckých tradic v Modré² a také pravděpodobně mnohé další slovansky orientované organizace doma i v zahraničí.

Hlaholice

Otázka původu hlaholského písma není dosud jednoznačně vyřešena. Jediné, co je dnes jisté, je neudržitelnost starších tvrzení, že Konstantin Filosof (svatý Cyril) sestavil hlaholici z písmen malé řecké (tzv. minuskulní) abecedy. Profesor Antonios Emiliós Tachiaos, autor mnoha publikací a největší současný řecký odborník na cyrilometodějskou problematiku, se kterým jsme v kontaktu, našel původ hlaholice v byzantských astrologických symbolech. Tuto teorii doplňuje prof. Lubomír Kralčák ve své publikaci *Pôvod hlaholiky a Konštantínov kód* (vydala Matica slovenská roku 2014), který odhalil možné souvislosti hlaholice a *Euklidových základů geometrie*, které Konstantin Filosof jako jeden z nejvzdělanějších lidí své doby nepochybně velmi dobře znal. Podobný názor na vznik hlaholice má také český lingvista a expert na písma Lubor Mojdl, který ve své Encyklopedii písem světa píše, že Konstantin Filosof záměrně vytvořil hlaholici jako misionářské písmo mající rysy tajné šifry na politickou objednávku velkomoravského knížete Rastislava tak, aby nová abeceda byla záměrně nepodobná latinskému, řeckému ani žádnému jinému písmu té doby. Proto jsou hlaholská písmena vytvořena zcela nově nebo pokud vychází z nějakých vzorů, tak jsou různým způsobem pootočená a dozdobená navíc kroužky a nožičkami.

Vzhledem ke vzdělání autora hlaholice, Konstantina Filosa (sv. Cyrila), můžeme předpokládat, že tvůrce hlaholice má jedinečnou příležitost vytvořit nové písmo, do svého písma zakódoval své znalosti geometrie a astrologie.

---

¹ Symbolika spolku Slovanská unie z. s. je podrobněji popsána v článku na této webové adrese: <http://slovane.org/ruzne/155-slovanska-unie-symbolika>

² <http://skanzenmodra.cz/>

Tvary jednotlivých písmen hlaholice mohou být kombinacemi několika navzájem se doplňujících významů.

Zřejmý fakt, že se hlaholice na první pohled velmi liší od řeckého písma i od latinky, nebyla v době jejího vzniku nevýhodou, ale naopak výhodou. Konstantin Filosof totiž znal orientální jazyky a písma (hebrejštinu, arabštinu, syrskou aramejštinu, arménštinu, gótštinu s runami ...), které všechny měly pro svůj jazyk vlastní samostatné písmo. Proto se snažil tuto orientální praxi napodobit a pro moravského knížete Rastislava vytvořil nové písmo, které nebylo podobné ani latince, aby tím nedal záminky k politické závislosti na západních franckých sousedech Velké Moravy, ani řecké abecedě, aby v Římě, kam území Moravy misijně patřilo, nevzniklo zbytečné podezření z řeckého vměšování. Tím se také vysvětluje, proč se později v Bulharsku, Srbsku a na Kyjevské Rusi tak snadno a rychle přešlo k azbuce. Na těchto územích totiž místní vládci byli podřízeni řecké Byzanci a místní biskupové byli řeckého původu, takže odlišnost hlaholice od řeckého písma se stala zbytečnou komplikací. Rychlý přechod na azbuku, která je vlastně jen upraveným řeckým písmem do slovanské řeči, jen potvrdil politickou a kulturní realitu Srbska, Bulharska a staré Rusi.

Geometrický tvar hlaholského písmene **S** je kruh, z jehož středu vychází rovnostranný trojúhelník o straně rovnající se průměru tohoto kruhu. V křesťanské mystice je kruh symbolem Země a trojúhelník symbolem Boha jako znázornění Boží Trojice. Jeden z vrcholů tohoto trojúhelníku je uprostřed Země, zbylé dva vrcholy jsou mimo Zemi, protože křesťanská nauka říká, že Ježíš Kristus (jedna osoba Boží Trojice) je do pozemského člověka vtěleným Božím Slovem (řecky Logos), ale další dvě trojiční osoby nikam vtěleny nejsou.

stylizovaný tvar hlaholského písmene **S**

Zbývá vysvětlit, proč stejný geometrický tvar kruhu a trojúhelníka má také písmeno **I** (v azbuce **И**), které je vlastně jen převráceným písmenem **S**.

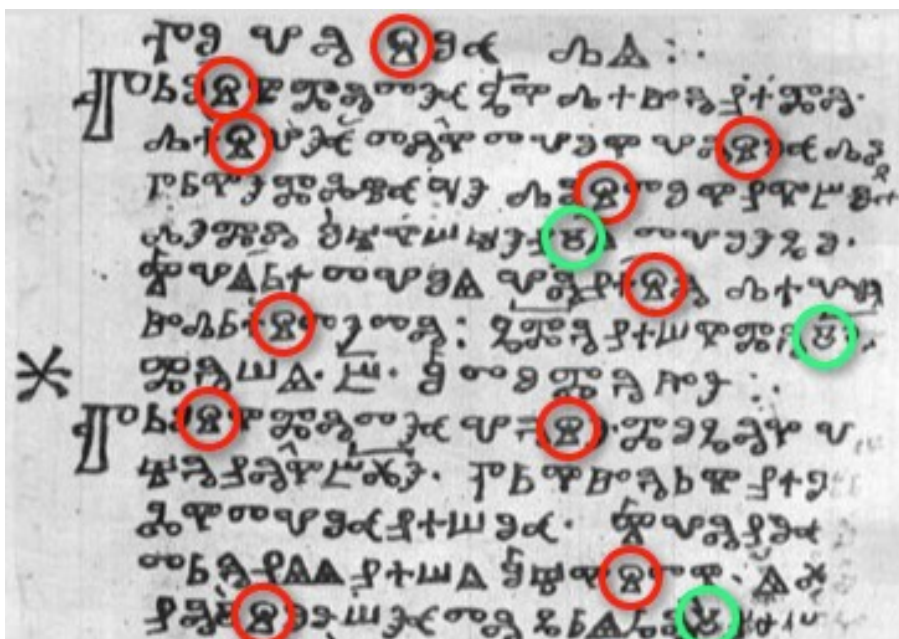
Podle staroslověnské legendy byla prvním slovanským textem, který Konstantin Filosof v novém písmu napsal, tato úvodní slova Evangelia podle Jana:

NA POČÁTKU BYLO SLOVO, TO SLOVO BYLO U BOHA, TO SLOVO BYLO BŮH...

což je ve staroslověnině:

ISKONI BĚ SLOVO, I SLOVO BĚ K BOGU, BOG BĚ SLOVO...

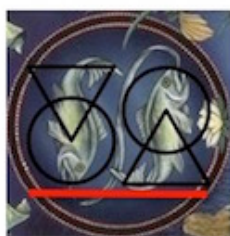

Ukázka ručně psané hlaholice z jedné z nejstarších dochovaných slovanských památek – pergamenech Kyjevských listů. Písmena **S** a **I** jsou zakroužkována. Je to pravděpodobně rukopis sv. Gorazda, žáka sv. Cyrila a Metoděje.

Text Evangelia podle Jana začíná dvojicí hlaholských písmen **IS** stejně jako počáteční písmena Ježíšova jména ve staroslověněštině: **ISUS** (v azbuce **ИСУСЪ** nebo **ИИСУСЪ** a řecky **ΙΧΘΥΣ**). Tuto dvojici znaků dnes najdeme na ikonách (v řeckém písmu **ΙC** a slovansky v azbuce **ИC**). Kromě toho, že první dvě písmena slovanského znění Evangelia podle Jana se shodují se začátkem Ježíšova jména, je zajímavý jejich tvar sám o sobě. Vedle sebe stojící hlaholská písmena **IS** totiž připomínají dvě ryby, což je další křesťanský významný symbol.

ИСКОНИ БѢ СЛОВО
ISKONI BĚ SLOVO

ИСУСЪ
ISUSŤ

Dvojice hlaholských písmen **I+S** v textu Evangelia podle Jana a v Ježíšově jménu.

$AE = FE$
 $DE = BE$
 $\triangle ABE = \triangle FDE$
 $\angle FDE = \angle ABE$
 $\angle FDE = 90^\circ$
 $\therefore \angle ABE = 90^\circ$

[zdroj: https://youtu.be/vvkRh8uYA_k]

literatura

- KRALČÁK Lubomír. *Pôvod hlaholiky a Konštantínov kód*. Matica slovenská (2014). 207 s. ISBN 978-80-8128-099-3,
- MOJDL Lubor. *Encyklopedie písem světa I. - Písmá Evropy, Kavkazu a helénské oblasti*. Libri (2005). 184 s. ISBN 80-7277-288-0.
- TACHIAOS, Antonios - Emílios. *Život a dílo Cyrila a Metoděje*. (v originále: TAXIAOΣ, Αντώνιος - Αιμίλιος. *Η ζωή και το έργο των Κύριλλου και Μεθόδιου*) University Studio Press (2009). 218 s. ISBN 960-12-1790-8

Slovanská unie, ročník 1 (2016), č. 1

Nitra a Bojná – významné slovanské sídla na západnom Slovensku

Karol Pieta a Matej Ruttkay

karol.pieta@savba.sk, matej.ruttkay@gmail.com
Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied

Úrodné nížiny západného Slovenska boli odpradáva vyhl'adávané ľudskými spoločenstvami a preto boli husto osídlené. Tu sa v praveku formovali viaceré praveké kultúry a priestor okolo stredného toku Dunaja bol osou ríše keltských Bójov i hranicou Rímskeho impéria. Formovali sa tu aj prvé stredoveké štátne útvary na našom území – Nitrianske kniežatstvo a následne aj východná časť Veľkej Moravy. V priebehu 8. a 9. storočia na území medzi hrebeňom Karpát a riekou Hron vzniklo viacero významných včasnostredovekých stredísk. Z nich nepochybne mimoriadnu úlohu zohrávala Nitra, sídlo Pribinu a Svätopluka. V ostatných rokoch sa do popredia pozornosti archeológov, historikov i verejnosti dostala ďalšia archeologická pamiatka – Bojná.

Nitra

Najstarší písomný údaj o Nitre pripomína vysvätenie kostola v Nitrave, majetku kniežaťa Pribinu salzburským arcibiskupom Adalrámom v r. 828. Pápežská listina z r. 880, začínajúca slovami „Industiae tuae“ (Horlivosti Tvojej) adresovaná veľkomoravskému panovníkovi Svätoplukovi I. sa vzťahuje k územiu a dejinám Nitry. V nej pápež Ján VIII. (872-882) potvrdil Metoda v hodnosti moravského arcibiskupa, zriadil Nitrianske biskupstvo a do funkcie nitrianskeho biskupa vymenoval kňaza Vichinga. Tiež schválil používanie slovanského liturgického jazyka. Listina je dokladom prvého Nitrianskeho biskupstva a najstaršej diecézy na východe strednej Európy. Z r. 885 pochádza pápežská listina pápeža Štefana V. (885-891) v ktorej zakázal slovanské bohoslužby a nariadil vyhnúť všetkých vzdorovitých (Metodových žiakov z Veľkej Moravy), ako aj oslobodil biskupa Vichinga od kliatby a znovu ho postavil do čela Nitrianskeho biskupstva. Posledným z veľkomoravských dokumentov, týkajúcim sa priamo Nitry je protest predstaviteľov bavorskej cirkevnej provincie, určený pápežovi Jánovi IX. Z r. 900, proti zriadeniu nového arcibiskupstva a troch biskupstiev na území Moravanov, ktoré dovtedy patrilo pod ich právomoc.

Ako vyzerá archeologický obraz Nitry? Najvýznamnejšie miesto sa nachádzalo na mieste dnešného hradného kopca na ploche 13 ha, kde podľa sekundárne použitých stavebných článkov a fragmentov základov s najväčšou pravdepodobnosťou stál aj kostol a palácová stavba. Ďalšie tri hradiská ležali južne od hradu v polohe Na vršku, na Martinskom vrchu a Na Lupke. Častý je aj výskyt sídliskových objektov z 9. - 10. storočia na území mesta. Ukázalo sa, že sídlisko-

vá sieť bola temer súvislá na rozsiahlej ploche. Relatívne veľký je aj počet pohrebísk. Objavujú sa rýdzo veľkomoravské nekropoly, ktoré boli často nepretržite používané minimálne do 11. storočia. Ďalšie pohrebiská sú založené v druhej polovici 10. stor. fungujú až do 11.-12. storočia. Na druhej strane sú výnimočné typické staromaďarské pohrebiská s charakteristickou jazdeckou zložkou a objavujú iba na okraji nitrianskej sídelnej zóny.

Sídliskové mapy Nitry a jej bezprostredného okolia, ale aj viaceré pohrebiská založené v 9. stor. a nepretržite používané do 10. storočia. jednoznačne dokazujú, že osídlenie nezastihla na začiatku 10. stor. žiadna výraznejšia katastrofa. Analýzy G. Fuseka jasne preukázali, že zánikom Veľkej Moravy došlo v Nitre k zmenám v hmotnej a duchovnej kultúre, avšak zároveň sa jednoznačne preukázala stabilná hospodárska situácia, ktorej súčasťou bolo aj zapojenie nového staromaďarského etnika do komunít pôvodného slovanského obyvateľstva. Odrazom tohto vývoja bolo aj dominantné postavenie Nitry v nasledujúcej dobe ako jedného z dvoch sídel uhorského panovníka až do začiatku 12. storočia.

Bojná

Nové objavy a systematické výskumy v ostatných desiatich rokoch v západnej časti Nitrianska poskytli odlišný pohľad na dejiny Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy v tomto priestore.

Náleziská z včasného stredoveku v katastri obce Bojná, okres Topolčany vznikli v malebných horách Považského Inovca, pohoria, oddeľujúceho dva historicky významné sídliskové areály západného Slovenska – Považie a Ponitrie. Cez toto pohorie viedla dôležitá diaľková cesta v blízkosti železorných ložísk a ryžovník zlata. Počiatky využívania tohto hornatého terénu siahajú až na začiatok 7. storočia a pravdepodobne súvisia s prospekciou kovov nového slovanského obyvateľstva. Skutočný rozmach tohto územia spadá až na rozhranie 8. a 9. storočia, kedy sa Bojná stala významným mocenským a hospodárskym centrom regiónu. V poľnohospodársky málo prítlačlivom horskom prostredí nepochybne hrali rozhodujúcu úlohu dostupné zásoby rúd a strategická poloha miesta, kontrolujúca prechody medzi oboma sídliskovými areálmi.

V tejto dobe boli vybudované prvé valy hlavného dvanásťhektárového hradiska Valy a v jeho okolí podobne ako v Nitre vznikli ďalšie tri strategické opevnenia. Podľa systematického výskumu Archeologického ústavu SAV, zahájeného v roku 2007 v areáli ústredného hradiska stáli hospodárske stavby, domy s kameninými pecami, ale i veľké nadzemné halové stavby a remeselnícke dielne. Prítomnosť spoločenskej elity dokladajú náročné ozdoby i bohaté striebrom a zlatom vykladané súčasti opaskov a odevu.

Doklady kresťanského kultu patria k najstarším u nás. Súbor unikátnych šiestich pozlátených reliéfnych plakiet znázorňujúcich anjelov a Krista pôvodne zdobil drevenú schránku - oltár alebo relikviár. Krátke texty na nich písané v latinke sú prvými priamymi dokladmi písma u Slovanov na sever od stredného Dunaja. S novou vierou súvisia početné symboly kríža a najmä vzácny bronzový zvon.

V ostatnom desaťročí 9. storočia došlo v priestore Bojnej k radikálnym zmenám. Hradisko Valy bolo v priebehu približne dvoch rokov prebudované na mohutnú pevnosť s viacerými externými opevneniami. Pozostatky obvodového valu tu ešte dnes dosahuje výšku šesť metrov. Predpokladáme, že v rovnakom čase vznikli alebo boli zosilnené či rozšírené aj ďalšie zložité fortifikácie v okolí. Požiarom zničené valy a domy, stovky nájdených hrotov šípov i úlomky iných zbraní a výzbroje sú svedectvom obliehania a dobytia tohto centra aj celého obranného systému niekedy na začiatku 10. storočia. Zničený areál sústavy bojníanskych hradísk zostal opustený. Zostáva otvorenou otázkou, ktoré z dobových síl túto katastrofu zapríčinili. Boli to útoky vojsk Franskej ríše? Boj o dedičstvo medzi Svätoplukovými synmi či nájazdy staromadžarských kmeňov? Tento problém zostáva zatiaľ nevyriešený.

Mimoriadne objavy na Bojnej si získali značný ohlas u odborníkov, ale aj medzi verejnosťou. Boli s úspechom prezentované na mnohých výstavách doma i v zahraničí, ba dokonca aj vo Vatikánskych múzeách. Ako symboly prvej slovenskej štátnosti sa vybrané artefakty objavili na poštových známkach, jubilejných eurominciach i v inej výtvarnej a literárnej tvorbe.

Moderné Múzeum Veľkej Moravy v Bojnej, ktoré pod odbornou garanciou Archeologického ústavu SAV prevádzkuje obec ponúka návštevníkom možnosť zoznámiť sa s originálmi atraktívnych nálezov, získať informácie o regióne a jeho histórii i so sprievodcom navštíviť náleziská, kde sú sprístupnené viaceré zrekonštruované slovanské stavby i súčasti monumentálnych opevnení. V pôsobivom prírodnom prostredí hradiska Valy sa na začiatku júla každoročne konajú Cyrilo-metodské slávnosti.

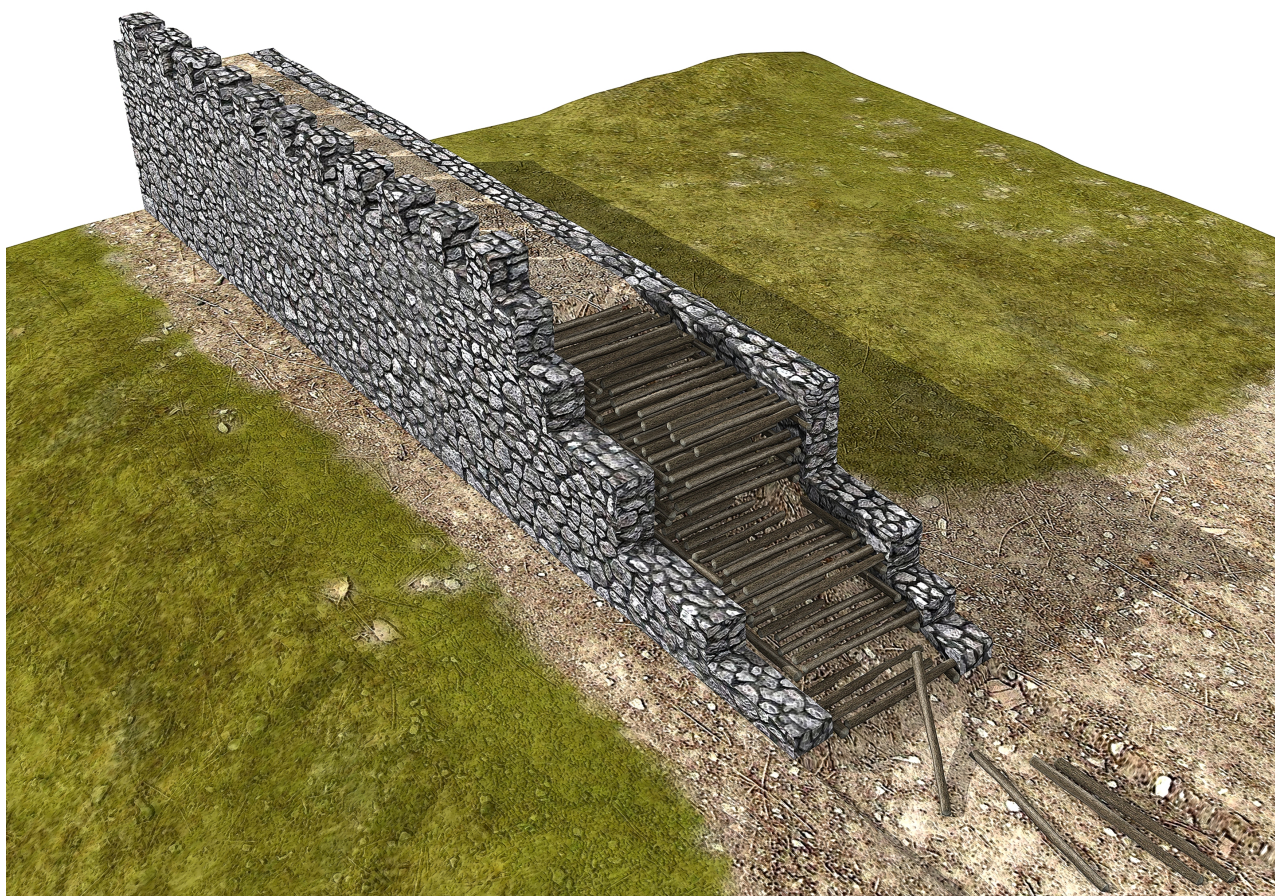

Bojná. Pozlátené plakety z oltára s vyobrazením Krista a anjelov

Bojná. Kovanie z postroja s motívom kríža

Bojná. Výskum veľkomoravského valu

Turistickým lákadlom je zakonzervovaný hradný val z 9. storočia. tzv. kazemata.
Je to podzemný priestor z ktorého bojovníci bránili celú pevnosť.

pozn. redakcie:

V chotári obce Bojná na úpätí Považského Inovca v skupine Marhát, iba 44 km od starobylej Nitry, 10 km od Topoľčian a 26 km od svetoznámych kúpeľov Piešťany, leží hradisko Valy. Nálezisko patrí medzi najbohatšie na Slovensku a hovorí sa mu "slovenské Pompeje".

Podľa výskumu Archeologického ústavu SAV bola Bojná hospodárskym a politickým centrom Nitrianskeho kniežatstva, v období pred Veľkou Moravou. Archeologické systematické vykopávky začali v 2007. Sú tu 4 náleziská z obdobia Veľkomoravskej ríše, ktoré sa datujú do 9. storočia. Hradisko leží na ploche 12 hektárov v nadmorskej výške 390-430m nad morom. Nálezisko má mimoriadnu historickú hodnotu.

Zaujímavosťou je nález, ktorý potvrdzuje kresťanstvo a písmo na tomto území ešte pred príchodom svätého Cyrila a Metoda. Ide o pozlátené plakety ešte z 9. storočia. V lokalite sa tiež našli mohyly z 8. storočia. Zánik opevnenia patrí podľa najnovších výskumov do roku 894, čo je približne čas, kedy zomrel kráľ Svätopluk.

Původ Slovinců

Anton Perdih
(český překlad Dušan Polanský)

a.perdih@gmail.com, Univerzita v Ljubljani
(dusan.polansky@seznam.cz)

O původu Slovinců převládají dvě skupiny výkladů:

Přistěhovalecké (*invazní*) a **domorodé** (*autochtonistické*).

Přistěhovalecké (*invazní*) výklady říkají, že se předci Slovinců přistěhovali ze Zakarpatí v 6. nebo 7. století po Kr. **Domorodé** (*autochtonistické*) výklady říkají, že my Slovinci sídlíme na svých územích "od nimr", tj. od nepaměti, odevždy.

Pro **přistěhovalecké** (*invazní*) výklady, že se předci Slovinců přistěhovali ze Zakarpatí v 6. nebo 7. století po Kr., není známý žádný dobový zdroj.

Pro **domorodé** (*autochtonistické*) výklady, že my Slovinci sídlíme na svých územích "od nimr", tj. od nepaměti, odevždy, jsou k dispozici:

- a. čtyři dobové zdroje
- b. jazykovědné argumenty (Alinei)
- c. archeologické údaje (Curta)
- d. "genetické" údaje

Zde představíme zejména ty poslední, tj. nejnovější "genetické" údaje. Na jednu stranu jsou to údaje populační genetiky o četnosti distribuce haploskupin podle států a národů. Na druhou stranu jsou to údaje o čase do společného předka, které v posledních deseti letech poskytuje nová větev genetiky – DNA rodopis, vyvinutý A. A. Kljosevem. DNA rodopis využívá údajů o haploskupinách a haplotypech a tím způsobem i údajů o počtu opakování kratších částí DNA na chromozómu Y, které sbírají jak populační genetici, tak i jiní zainteresovaní. Ke zjišťování "stáří" haploskupin (tj. času do společného předka) však využívá ověřených početních přístupů chemometrie a chemické (biologické) kinetiky. Platné jsou pro enzymově katalyzované reakce, jež vedou k různým haplotypům. Proto jsou výsledky o "stáří" haplotypů, které poskytuje DNA rodopis, správnější a spolehlivější než většina výsledků získaných pomocí populační genetiky. Správnost výsledků je však omezená množstvím, obsahem a spolehlivostí vstupních údajů. Pomocí "stáří" haploskupin a haplotypů jak i jejich časové posloupnosti v prostoru DNA rodopis zjišťuje původ a případné stěhování jednotlivých haploskupinami definovaných národů. Při tom pozoruje i veliká vymírání v jednotlivých oblastech a jejich dobu. Za posledních několik let bylo vypracováno zjišťování vzniku jednotlivých haploskupin podle změn (mutací) jednotlivých nukleobází. Těmito údaji lze zjišťovat čas do vzniku haploskupiny bez ohledu na pozdější stěhování nebo vyhynutí.

Zde uvádíme tyto údaje o Slovincích a některých dalších Evropanech. Přestavujeme dvě skupiny "genetických" údajů: haploskupiny mitochondriální DNA (mtDNA), jež se přenášejí na děti pouze od matky, a haploskupiny chromozómu Y (Y-DNA), jež se přenášejí na děti pouze od otce výlučně na syny. Tyto dvě skupiny údajů nám představují "ženskou" respektive "mužskou" linii dědění a tím i původu. Další genetické údaje přenášející se na děti více či méně náhodně jak z otce, tak i z matky na tomto místě nepojednáváme.

Haploskupiny mitochondriální DNA (mtDNA)

Údaje o haploskupinách mtDNA Slovinců, Slováků a Čechů jsou představeny v tabulce 1. Haploskupina U mtDNA je prvotní evropská "ženská" haploskupina. Vznikla před více než 60 000 lety. Z jejich podskupin v mezolitu v západní Evropě měla převahu podskupina U5b, ve střední Evropě podskupina U5a a v severní Evropě, až po střední Asii U2. Další haploskupiny mtDNA do Evropy přišly se zemědělstvím. Od doby bronzové do dneška, tj. za posledních 3 000 let, do Alp přišlo pouze 7% nového **ženského** obyvatelstva. **Údaje o mtDNA tak odmítají domněnku, že by za posledních 3 000 let v okolí Alp proběhlo jakékoli větší stěhování národů.**

Haploskupina											
	U1	U2e	U3	U4	U5a	U5b	U6	U7	U8	U*	Σ U
Stát											
Slovinsko	0	0,96	1,92	5,77	7,69	2,88	0	0	0	0	19,22
Slovensko	0	1,55	2,33	1,55	6,98	1,55	0	0	0	0	13,87
Česko	0	1,20	1,20	1,20	8,43	3,61	0	0	0	0	15,64

Haploskupina														
	H*	HV0	HV	R0a	J	T1	T2	K	N1	N2	X	M	L	další
Věk	>35		>40		>45	>17		>16		>30				
Stát														
SI	47,12	6,73	0	0	9,62	0,96	4,81	3,85	1,92	4,81	0,96	0	0	0
SK	44,96	2,33	1,55	0	14,73	1,55	6,98	3,88	4,65	2,33	0	0,78	0	2,33
CZ	40,96	6,02	3,61	0	8,43	3,61	9,64	3,61	3,61	1,20	3,61	0	0	0

Tabulka 1. Četnosti haploskupin mtDNA (%)

Nyní známé údaje o haploskupinách mtDNA ukazují na oddělení našich předků od předků jiných hominidů: s předky neandrtálců se rozdělili před přibližně 326 000 až 482 000 lety a s předky denisovců před přibližně 657 000 až 973 000 lety.

Haploskupiny chromozómu Y (Y-DNA)

Údaje o haploskupinách chromozómu Y u Slovinců, Slováků, Čechů, Srbů, Rusů, Němců a Finů jsou představeny v tabulce 2.

	Stát						
	SLO	SK	CZ	SRB	RU	DE	SF
Haploskupina							
R1a	38	41,5	34	16	46	16	5
I	31	24	24	42	15,5	22	29
R1b	18	14,5	22	8	6	44,5	3,5
E	5	6,5	6	18	2,5	5,5	0,5
G	1,5	4	5	2	1	5	0
J	2,5	3	6	8,5	3	4,5	0
N	0	3	0,5	2	23	1	61,5
Q	0	0,5	1,5	1,5	1,5	0,5	0
T	1	0,5	1	1	1,5	1	0

Tabulka 2. Četnosti haploskupin chromozómu Y (%)

Haploskupina **R1a** je nyní příznačná pro Slovany a indické Árijce. Má ji jedna až dvě třetiny jejich mužů. Jižní Slované a jiní Evropané jí mají o hodně méně než středoevropští a východní Slované. Do Evropy přišla se zemědělstvím.

Haploskupina **I** je haploskupina prvotních Evropanů. Z počátku osídlovali území od Blízkého východu do nejvzdálenějších, ledem nepokrytých částí Evropy. Do příchodu zemědělství byla v Evropě, s výjimkou Pyrenejského poloostrova a Ruské roviny, jediná "mužská" haploskupina.

Haploskupina **R1b** je nyní příznačná pro západní Evropany. Do Evropy přišla před přibližně 4 500 lety.

Haploskupina E je nyní příznačná pro Středomoří a Afriku.

Haploskupina G je nyní příznačná pro západní Kavkaz. Do Evropy přišla se zemědělstvím a po příchodu mužů s haploskupinou R1b skoro zmizela.

Haploskupina J je nyní příznačná pro Araby, Židy, východní Kavkazany.

Haploskupina **N** je nyní příznačná pro baltské a finské národy (velké množství nalézáme i jinde v Zakarpatí), avšak i pro celou severní Eurasii. Ve Slovinsku se nevyskytuje, což ukazuje na to, že **předci Slovinců nepřišli ze Zakarpatí v 6. století.**

Haploskupina Q je nyní příznačná pro severovýchodoasijské národy. V Evropě to ukazuje na vpád lidí odtamtud.

Haploskupina T je nyní distribuovaná nerovnoměrně a jen v menších podílech od Estonska do Etiopie.

Poznatky na základě kostí a zubů z archeologických nalezišť

V paleolitu a mezolitu v Evropě žili převážně muži s haploskupinou **I** chromozómu **Y** a ženy s haploskupinou U mtDNA. Příchodem zemědělství v neolitu se k nim připojili muži s haploskupinou **G2a** a **R1a** chromozómu **Y** i ženy s haplo-

skupinami H, N1a, T2, K, J, HV, V a X mtDNA. Směsi těchto ženských haploskupin mají v Evropě převahu dodnes, jejich četnost je však v různých oblastech poněkud odlišná.

Vznik a vývoj nynějších haploskupin chromozómu Y

Nejstarší v současnosti známá haploskupina je africká haploskupina A00 (velmi zřídka se vyskytující), která vznikla před více než 250 000 lety, ale ne v Africe a ani není předchůdcem žádné zatím známé haploskupiny. Společný předchůdce této a jiných haploskupin ještě není známý. Podle stáří následuje africká haploskupina A0 (velmi zřídka se vyskytující), jejíž mimoafrický předchůdce je známý podle rekonstrukce haploskupiny. Mimoafrická haploskupina Alfa, která je předchůdcem dalších nyní známých haploskupin, už vyhynula, ale je známá podle rekonstrukce. Jejími potomky jsou haploskupina A, která přešla do Afriky, a haploskupina BT, která přežila v Eurasii a je předchůdcem všech dalších haploskupin. Posloupnost hlavních haploskupin, které jsou potomky haploskupiny BT, je následující (v závorkách je uvedena doba vzniku, počet let před současností):

BT (127 000)	→	B (84 000), CT (84 000)
CT (84 000)	→	DE (68 000), CF (68 000)
DE (68 000)	→	D (42 000), E (45 000)
CF (68 000)	→	C (65 000), F (65 000)
F (65 000)	→	GHIJK (48 000)
GHIJK (48 000)	→	G (48 000), HIJK (48 000)
HIJK (48 000)	→	H (48 000), IJK (48 000)
IJK (48 000)	→	IJ (46 000), K (46 000)
IJ (46 000)	→	I (46 000), J (46 000)
K (46 000)	→	LT (45 000)
LT (45 000)	→	L (43 000), T (43 000), NO (41 000), P (45 000)
NO (41 000)	→	N (36 000), O (36 000)
P (45 000)	→	Q (31 000), R (35 000)
R (35 000)	→	R1 (30 000) → R1a (20 000), R1b (20 000)

Haploskupina I

Lidé s haploskupinou I chromozómu Y byli prvotní Evropané a vznikli před přibližně 46 000 lety. Z počátku osídlovali území od Blízkého východu do nejvzdálenějších, ledem nepokrytých částí Evropy. Větve haploskupiny I často úplně nebo částečně vyhynuly. Nyní se vyskytují ve dvou hlavních oblastech s větší četností: v severní (skandinávské), kde má převahu podskupina I1 a v jižní (sardinsko-balkánsko-černomořské), kde má převahu podskupina I2. Po Evropě jsou mnohé oblasti s nízkou četností haploskupiny I - haploskupina I tam skoro vyhynula.

Haploskupina R1b

Nynější četnost haploskupiny **R1b** je největší v západní Evropě (Irsko, Baskicko, Katalánsko) a střední Africe (Čad, Kamerun, Nigérie). Haploskupinu R1b chromozómu Y má většina západních Evropanů. Tito lidé vznikli před přibližně 20 000 lety ve střední Asii. Po konci zalednění migrovali směrem na západ do Ruska do Povolží, kde vyvinuli předkurganské a kurganské kultury. Před přibližně 6 000 lety vnikli na Balkán, aby získali technologii rané doby bronzové. Pomocí bronzových zbraní se šířili také z Povolží směrem na jih, kolem Kavkazu, do Mezopotámie. Část jich tam zůstala, byli to předci Sumerů. Jiná část postoupila do Egypta. Část jich tam zůstala, byli to zakladatelé faraonského zřízení. Jejich druhá část postoupila do střední Afriky, zatím co třetí část se přes severní Afriku (kde se před přibližně 5 000 lety stali předky části Berberů) šířila na Pyrenejský poloostrov. Odsud se před 4 500 až 4 000 lety šířili směrem na sever na Britské ostrovy a do Skandinávie a vnikali do střední Evropy. Přitom vyhlazovali prvotní mužskou populaci.

Haploskupina R1a

Nynější četnost haploskupiny **R1a** je největší ve východní Evropě (jihozápadní Rusko, severovýchodní Ukrajina, Bělorusko, jihovýchodní Polsko; široké pásmo dosahuje do Česka a Slovinska. V jiných částech střední, severní a západní Evropy byla ve velké míře vyhlazována.

Vznikla před přibližně 20 000 lety ve střední Asii. Po konci zalednění se její nositelé přesouvali kolem Tibetu do Indočíny (Kambodža) a do Indie. Z Indie se šířili do východní Arábie, východní Afriky a na Blízký východ, který dosáhli před přibližně 9 000 lety. Z Blízkého východu šli přes Anatolii na Balkán a před 8 000 až 6 000 lety přes Balkán směrem k východní Evropě a přes střední Evropu do Skotska a Skandinávie.

Velká část lidí s haploskupinou R1a před přibližně 4 500 lety uprchla před lidmi haploskupiny R1b ze západní a střední Evropy na Ruskou rovinu a odsud se do doby před 3 500 lety rozšířila do severní Číny, Íránu (Avestánci), Blízkého východu (Mitanni), Arábie a Indie (Árjové). Ti lidé, kteří před zhruba 4 000 lety zastavili pronikání lidí haploskupiny R1b, byli Slované/Slovené/Slověné (nosi-tele genů dnes se vyskytujících ve střední a východní Evropě) a časem se vyvinuli v dnešní slovanské národy.

Tím jde vysvětlit postřeh, že se sanskrt, zvláště védský, více podobá slovanským jazykům než neslovanským, a překvapivě, více slovinskému než ruskému.

Haploskupina N

Haploskupina **N** vznikla ve Vietnamu nebo v jižní Číně před přibližně 36 000 lety a odsud se šířila na sever. Před přibližně 14 000 lety dosáhla střední Asie,

před přibližně 6 000 lety severní Zauralí (tamější Uhersko), před přibližně 3 000 lety se začala šířit do severního Ruska a přes něj na Balt a do Zakarpatí, které dosáhla před přibližně 2 800 až 2 600 lety. Předci Maďarů, již mají haploskupinu N, mají její zauralskou, nikoli baltskou podskupinu.

Závěry

Nejnovější genetické údaje o haploskupinách I, R1a a N ukazují na to, že balto-slovanský komplex začal vznikat před přibližně 2 500 lety, když se mezi Sloveny v Rusku, Pobaltí a Zakarpatí začali usídlovat zauralští Uhři s haploskupinou N1c chromozómu Y.

Slované měli jako hlavní haploskupiny I2a a R1a.

Lidé s haploskupinou I chromozómu Y byli prvotní Evropané a vznikli před přibližně 46 000 lety. Z počátku osídlovali území od Blízkého východu do nejvzdálenějších, ledem nepokrytých částí Evropy. Jejich předci žili v Eurasii před více než 250 000 lety.

Lidé s haploskupinou R1a vznikli před přibližně 20 000 lety ve střední Asii a dosáhli Blízkého východu před přibližně 9 000 lety, Evropou se rozšířili před 8 000 až 6 000 lety. Lidé s haploskupinou I před nimi z počátku ustupovali a míchali se s nimi až před přibližně 4 000 lety. Tak vzniklo smíšení, společné nynějším Slovanům.

Údaje, které nabízí DNK rodopis, ukazují na to, že byly jazykověda a dějepis 19. a 20. století vyvinuté na četných chybných předpokladech a že bude potřeba leccos zhodnotit znova a z jiných východisek.

Při tom bude potřeba brát v úvahu, že prvotním evropským jazykem byl jazyk proto-Slovanů už před posledním zaledněním a že ostatní evropské jazyky vznikly při spojení altajských, uralských a dalších asijských jazyků s ním před přibližně 9 000 lety (R1a), 4 500 lety (R1b, tj. nynější západoevropské jazyky), 3 200 lety (italické jazyky) či 2 500 lety (N1c, tj. baltské jazyky).

Proto-Slované se časem rozdělili na více slovanských národů, ze kterých pojmenování Slované (Slověné, Slovené) zachovali pouze Slovinci a Slováci. Západoruští Slovinci toto pojmenování ztratili. Zatím ještě nevíme, kdy tato dělení začala probíhat. Předpokládáme však, že nejpozději v času rozpadu kultury LBK před přibližně 6 700 lety. Rozpad jazyka prvotních Evropanů, tj. lidí s haploskupinami **I** (muži) a **U** (ženy), na nářečí pravděpodobně proběhl už dávno předtím.

Nejnovější genetické údaje ohledně původu Slovinců ukazují následující:

Zakarpatská teorie původu Slovinců minula jak dobu, tak i směr skutečného děje. Nyní ještě nedisponujeme dostatkem důkazů ukazujících na to, zda je hypotéza o původu části Slovinců z Lužické kultury alespoň trochu pravdivá.

Vzhledem k údajům DNA rodopisu bude potřeba hledat původ Slovinců nejpozději před přibližně 7 500 lety při zavedení zemědělství a vzniku kultury LBK, možná i předtím u prvotních lidí s haploskupinou I před 46 000 nebo více lety.

Naznačuje se možnost, že prvotními proto-Indo-Evropany, a sice proto-Sloveny, byli lidé s haploskupinou I, žijící v Evropě a na Blízkém východě.

Výsledky DNA rodopisu ukazují také, že jazykové (včetně toponomastických), etnologické a mytologické podobnosti mezi Slovinci a národy jinde v Alpách, Skandinávii a Británii pocházejí nikoli z římské nebo keltské doby, ale z období o 4 až 6 tisíc let dříve, když po Evropě na této straně Karpat existovalo proto-slovanské kontinuum od Egejského moře až po Skotsko a Skandinávii. Zachování těchto podobností, ženských haploskupin a pozůstatků mužských haploskupin I a R1a ukazuje, že v těchto oblastech proto-slovanské obyvatelstvo před přibližně 4 000 lety nebylo úplně vyhubeno a že, i když odnárodněno, předalo část svých lidových pověstí a tradic potomkům.

Na to, že jsme my Slovinci na svých územích autochtonní, ukazují:

- Výsledky analýz haploskupin chromozómu Y;
- Výsledky analýz haploskupin mtDNA;
- Slovinské lidové pověsti;
- Jazykové (včetně toponomastických), etnologické a mytologické podobnosti mezi Slovinci a národy jinde v Alpách, Skandinávii a Británii.

Raně středověký příchod předků Slovinců zpoza Karpat je pouze akademická domněnka pocházející z předpokladu o superioritě germánství a stále se opakující výklad, pro který ani nyní není k dispozici žádný dobový zdroj.

Ukazuje se také možnost:

- že je flétna z jeskyně Divje babe z období před přibližně 55 000 lety výrobkem lidí s "mužskou" haploskupinou BT, CT, CF nebo F;
- že slovinské lidové pověsti o divokých mužích, ženách, vílách, atd. pochází z období před přibližně 6 000 až 7 500 lety a svědčí o tom, jak lidé s "mužskou" haploskupinou R1a vnímali prvotní obyvatele s "mužskou" haploskupinou I;
- že nastolení vévodů pochází z období dříve než před 4 000 lety, snad i o hodně dříve;
- že příběhy o Králi Matjažovi, psohlavcích, vlkodlacích pocházejí z období před přibližně 4 000 lety, z období bitev s vpádávajícími lidmi s "mužskou" haploskupinou R1b;
- že vznik hradišť je odpovědí na vpády lidí s "mužskou" haploskupinou R1b.

Tento článek se opírá o citace a zdroje z knihy:

PERDIH Anton. *Izvor Slovencev in drugih Evropejcev*. Ljubljana: Jutro, 2016. 256 s. ISBN 978-961-6746-93-9

SLOVĚNSKA KULTURNÁ DIPLOMACIJA

SWOT analýza, strategie a taktika do budoucnosti

Vojtěch Merunka

vmerunka@gmail.com

Material iz medžunarodnoj konferencije: Dialog kultur i religije kako srědstvo do drženija mira. Čehija, Teplice, 20.6.2015.

motivacija

Slověnski narody trěbujut imati strategiěne instrumenty, ktorimi by mogli sebě pozitivno ovplyvati medžunarodnu situaciju. Trěba jest držeti kontakty na črezgraniěne ljudi, ktori by znali slověnsku kulturu, da by oni kako **sovezniki Slověnov** za naš profit pomagali poddrživati naše legitimne interesy v globaliziranom světu.

Procesy globalizacije i liberalizacije ne imajut dostatečny respekt do identity i kulturno istoričnoj integrity naših slověnskikh narodov i držav. Takože, globalizacija i liberalizacija automatiěno ne znači lučšu kvalitu života i lučšu urovenj demokracije. Europa i vsej svět se bystro možut destabilizirati i přeměnit. Nam jest trěba dělati strategiju razvitija i drženija kontaktov na obrazovane ljudi iz neslověnskikh narodov, ktori by byli našimi sympatizantami znajučimi naše jazyky, kulturu, historiju i različne specifiěne črty, da by oni byli sposobni pomagati naši narodam kako naši partneri.

Naša aktualna situacija jest gorša ot situacije v 19-om i na počatku 20-ogo stolětija, kogda sut vaznikali samostojne slověnske državy (např. Polska, Čehoslovakija, Jugoslavija, Bulgarija, ...). V tutih starih vremenah je bylo normalno, že na Zapadu (Pariž, London, New York, ...) slověnski kulturni i nauěni elity imali bogate kontakty s elitami iz politiky. Hvala tutim kontaktam jesmo dobyli svobodu i demokraciju ot starih monarchijej.

Dnes na opytu nedavnogo razpada Jugoslavije i aktualnoj tragedije v Ukrajině možemo viděti, že v globalnom ranku našu politiku i ekonomiju razrěšajut ljudi, ktori ne imajut dobre znaniya o slověnskoj kulturě i politikě i historiji, i zato možut jih razsudjenija byti protiv našim interesam. Navyše, slověnske narody razděluje politična granica medžu Zapadom i Ruskoju Federacijeju, kdě trěba uvažati, že Slověni žijut na obojih stranicah tutoj granice. Tuta granica razděluje evropsku civilizaciju uže ot vremen rimskogo imperatora Dioklecijana. My ne imajemo scenarij našego postupaniya ni na slučaj vojny (može byti s islamom, Činoju, Ruskoju Federacijeju, Zapadom ...) ni na slučaj razpada EU. Na vse tute grozby jest trěba se podgotoviti. My ne jesmo protivniki zapadnih neslověnskikh narodov, no zapadni ljudi nas malo znajut, i sut iz nas vazstrašeni.

Dlgovremene planiranije ekonomije i politiky slověnskikh držav formulirujut čřezgranični ljudi, ktorí sut indiferentni k našim specifičnim interesam. Može byti, že budoucnost pokaže međunarodnu politiku, ktorá iznovo bude protiv našim narodnim interesam, kako to už bylo v prošlom vremeni. Bude li taky problem, kto na Zapadě znae i hoče briniti naše interesy? Po tutoj přičině je nam mnoho třeba držeti dobre kulturno-diplomaticke kontakty s našimi strategičnimi soveznikami, ktorí by v vremeni krize hotěli i znali kako nam pomagati i nas briniti.

Do planiranja slověnskoj kulturnoj diplomacie třeba jest takoe pamětati mnoho važnu **međuslověnsku orientaciju**. Ače li političari jednoj slověnskoj državy rezignirajut na kulturnu diplomaciju, pytajemo se, kdě v drugih slověnskikh državah ju aplikujut. Budemo li v naših interesah zajedno, potom može diplomaticka pomoč prihoditi ot jednoj slověnskoj državy i jih kulturnih soveznikov do drugoj slověnskoj državy, ktorá imaje problemy. No tuto ideju međupomoči narušaje medijalno popularna **rusofobija** i ot njej idučy **anti-slověнизм** političnih představitelov něktorih slověnskikh narodov i propaganda velikoruskogo **expansionizma**, ktery ne hoče viděti različnost među slověnskimi i specifično ruskimi, i mysli, že vsi nerusski Slověni sut obvezani služiti ruskim državnim interesam.

začto jest dnes taka nedobra situacija?

Externy faktor: Slověnski narody poslě II. sv. vojny sut vsi byli v lagru socijalizma, ktery je byl protivnikom neslověnskogo Zapada. Tuto je razbudilo stare antagonizmy i šovinizmy među Slověnamy i ne-Slověnamy. V prošlom vremeni před komunizmom byli bulgarsky, češsky, polsky, ruský, ... jazyky integralnoju částju jedinogo evropskogo kulturnogo prostora ot Atlantika do Urala. No dnes ot propagandy hladnoj vojny sut vsi slověnski jazyky symbolom exotiky i davajut konotacije primitivizma, barbarizma i nekulturnosti. Dnes sut vo

Interny faktor: Kulturna diplomacija stoji na znaniju narodnih jazykov i na jih koristěnji v najširočejšem smyslu. Sami sebě dělajemo problemy, že se ne starajemo o našu budoucnost. Naši univerzity ne imajut interes držeti kontakty s svojimi byvšimi studenty iz tuzih krajin. Ne davajemo lučše uslovija studentam iz Zapada, Azije i drugih krajin světa, da by u nas studovali v naših slověnskikh jazykah. Napriměr před 1990 v byvšej Bulgarii, Čehoslovakiji, Jugoslaviji ... sut imali **bezplatne kurzy narodnogo jazyka**, kdě studenti iz mnogih krajin světa se učili narodny jazyk jedno lěto před univerzitoju. Dnes naše univerzity učjut čřezgranične studenty toliko v englijskom jazyku, i nikto ne imaje interes bezplatno vazpytivati znanije narodnogo jazyka.

Na soravnenije: Britanija, Francija, Germanija, Italija, ... poddrživajut znanije svojih jazykov. **Organizirujut specijalne školy i sostrětjenija**. Oni razumějut, že tuta investicija jim davaje veliky kulturno-političny profit. Efektivna kulturna

diplomacija trébuje znanije mëstnih jazykov. Oni držjut strategiju poddrženija i širenija svojih narodnih jazykov.

Naši oficijalni državni organy takože znajut medžunarodne mobility studentov i učitelev (AIESEC, ERASMUS, ...), no tuto jest v velikoj bolšině toliko na englijskom jazyku i po tutoj pričine bez glubočejšego znanija našej kultury i istorije. Potom nas črëzgranični studenti i medžunarodni učiteli malo znajut, obače u nas doma přëživajut.

No protivno tuta systema medžunarodnoj mobility studentov i učitelev dobro rabotaje: Naši studenti i učiteli koristjuči iste medžunarodne programy na svojih putovanijah do tuzih krajín se u njih uči v jih jazykah: englijski, francuzski, němecski, ...

teorija kulturnoj diplomacije

Smyslom kulturnoj diplomacije jest davati možnost ljudim iz tuzih krajín poznati naš narod. Tuto jest možné s pomočju poddrživanja kulturnih akcijej, obměny znajemih ljudij (naučnikov, muzikantov, teatralnih i filmovih akterov, vsih drugih artistov ...), univerzitnogo sotrudženija, učenija jazykov i črëzgraničnogo televizijonogo ili radijovogo přëdavanija. Čëljem sut netoliko diplomati iz partnerskoj krajiny, no vsa občina partnerskoj krajiny i najmě jej elity, ktorí imajuť potencijal formovanija občego mněnija. Hvala modernim medijam (internet, televizija) i globalizaciji dnes raste značenie kulturnoj diplomacije kako instrumenta do politiky i ekonomije. Jest to komplexna sebezprezentacija našej krajiny s pomočju metody širokogo informiraniya ljudij iz druge krajiny za efektom formiraniya publičnogo mněnija toj drugoj krajiny k našej krajine.

inspiracija iz Evropskoj Unije (Evropskogo Soveza)

"Kultura dnes ne jest toliko literatura ili teatro. Ona jest takože važnym instrumentom diplomacije. Kulturna diplomacija jest koristima do propagacije demokracije i svobody do světa." govori holandska euro-deputatica Marietje Schaake, która je napisala Parlamentny report EU o evropskoj kulturnoj diplomaciji. (<http://goo.gl/yjdXOe>)

Forum slovanskih kultur, Ljubljana

Forum slovënskikh kultur (FSK, <http://www.fsk.si>) jest nedržavna i neprofitna medžunarodna organizacija osnovana lěta 2004. Smyslom FSK jest vazživiti kreativnost Slověnov i razvivati medžuslověnsky dialog v uslovijah modernogo globalnogo světa. FSK poddrživaje slovënska studija i stipendijne programy. FSK hoče podpirati slovënsku sorabotu i otkryte razvitije slovënskoj kultury v uslovijah přëměnlivogo globalnogo společenstva.

Projekt EU – MICReLa¹, Groningen

V Europě говориме многими языками. Различность наших языков jest велика europska cennost, no jezyčna različnost može dělati komunikačne problemy. Po tutej příčině publikirala vysokourovňova grupa na mnohojezyčnost (*HLGM - High Level Group on Multilingualism*) pregled svojih temat naučného raziskaniya, da by byla ulepšena komunikacija v Europě pri sohranjeniji mnogojezyčného bogatstva. Izprva grupa HLGM govori o nedostatku znaniya o vzajemnoj razumivosti blizkih jezykov do komunikacije osnovanoj na receptivnoj mnogojezyčnosti. To znači razuměniye jezyku, ktorý govornik ne znae, no jest blizky jeho rodnemu jezyku, že govorniki možut na sebe govoriti v svojih jezykah. Grupa HLGM takože govori o potrebě ocenjeniya englijskogo jezyka kako univerzalnogo jezyka govornikov imějučih različne narodne jezyky i potrebě raziskaniya međunarodnoj komunikacije v ramach germanskoj, slověnskoj i romanskoj jezyčnih grup, može li napriměr komunikacija Slověnov iz različnih narodov v jih slověnskih jezykah byti alternativoj jih komunikacije v englijskom jezyku.

Naša kolegica Jelena Golubović dělaje v ramach tutogo projekta svoj naučny projekt vzajemného razuměniya među slověnsкими jezykami i koristjeniya međuslověnskogo pomočného jezyka kako svoju disertaciju na universitetu v Groningen v Holandiji.

Programy Evropskoj Komisije Comenius – Grundtvig i Erasmus+

EU davaje granty na kurzy vseživotnogo obrazovaniya i mobilitu ljudij. Iz budžeta EU jest transport, přeživaniye i poplatek za učeniye. Možut se organizirati napriměr lětne školy. Tuti projekty poddrživajut ideju, že obrazovaniju trěba byti dostupnim vsim ljudim po vsej život. Take obrazovaniye ne jest toliko znaniye, no takože graždanska otgovornost i kulturne razvitije. Vse krajiny EU imajut svoje Narodne Koordináčne Agentury za Evropske Programy Obrazovaniya. Iz grantov možno platiti putovaniye, přeživaniye, viza, podgotoveniye kurza i platu za učeniye učastnika.

<http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase/>

Tuti evropski programy nesut imena holandskogo naučnika i augustinijskogo monaha **Erasma Desiderija Rotterdamskogo** (1466-1536), ktorý je byl jednim iz osnovatelev evropskoj renezancije i humanizma, i češskogo naučnika, posłědnogo episkopa crkve Jednoty Bratskoj i osnovatela modernoj pedagogiky **Jana Amosa Komenskogo** (1592-1670), i danskogo luteranskogo pastora, politika i teoretika pedagogiky **Nikolaja Frederika Severina**

---

¹ MICReLa = Mutual Intelligibility of Closely Related Languages (vzajemna razumivost blizko vezaných jezykov) [<http://www.let.rug.nl/gooskens/project>]

Grundtviga (1783-1872). Oni tri sú osnovateľami európskej tradície všeživotného učenia netoliko v mladom no i v vyzrástlom veku človeka. Jih ideja je byla davati vsim ľuďom vsej život dostupnu možnosť obrazovania, ktore obsahuje ne toliko znanija no takže graždansku otgovornost i kulturne rozvitije.

SWOT Analyza

S-W-O-T		i n t e r n a a n a l y z a	
		prědnosti (S-strenghts)	slabosti (W - weaknesses)
e x t e r n a a n a l y z a	udobnomožnosti (O-opportunities)	S-O strategija Razvitije přědnostij za nove udobnomožnosti.	W-O strategija Otstranjenije slabostij za nove udobnomožnosti.
	grozby (T-threats)	S-T strategija Razvitije přědnostij za razřěšenije grozeb.	W-T strategija Otstranjenije slabostij za razřěšenije grozeb.

četyri možnosti strategije

možnosti multikulturného občežitija

Kanadsky psycholog i sociolog **John W. Berry**, autor teorie akulturacie, popisivaje različne možnosti rozvitija otnošeniej mežu ľuďmi različnih narodov v multikulturnih uslovijah¹.

¹ BERRY John W. (2013) *Intercultural Relations in Plural Societies: Research Derived from Multiculturalism Policy*. Acta de investigación psicológica, ISSN 2007-4719.

ISSUE 1:

MAINTENANCE OF HERITAGE CULTURE AND IDENTITY

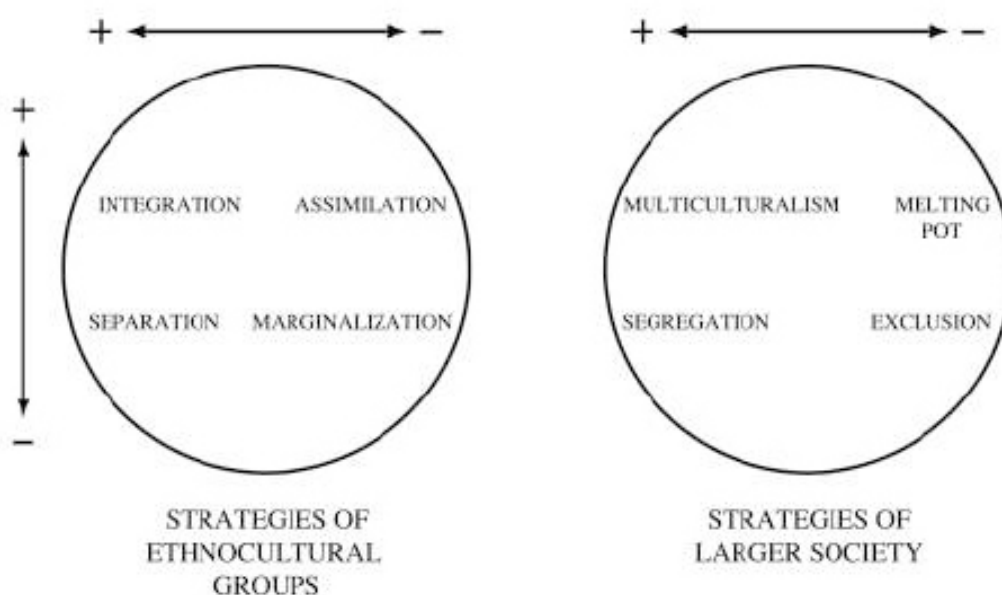
ISSUE 2:

RELATIONSHIPS

SOUGHT

AMONG

GROUPS

meždunarodni otnošenja v multikulturnih uslovijah [Berry, 2013]

Berry popisivaje dva faktory do prognozy razvitija občežitija ljudij različnih narodov:

- Volja ili nevolja **držeti svoje kulturne naslědstvo i identitu.** (*horizontalna dimenzija*)
- Volja ili nevolja **razvijati medžukulturne otnošenija.** (*vertikalna dimenzija*)

Tutoj model tvori dvě dimenzije, ktore davajut četyri kombinacije rezultata. Do modela ještě trěba pridati velikost etničkih občin. Na levom diagramu jest popisanije situacije maloj občiny medžu drugimi narodami, na pravom (desnom) diagramu jest popisanije situacije velikoj občiny medžu drugimi narodami. Slověnska kulturna diplomacija imaje dvě urovnje:

1. **Slověnski narody vzajimno medžu seboju.** Napriměr to jest nerovna situacija medžu vazhodnimi Slověnamy, ktora dělaje kulturnu marginalizaciju i asimilaciju Ukrajincov i Bělorusov do ruskojezyčnogo etnika. Něktori političari tako nazrěvajut na budučnost vsih slověnskikh narodov.
2. **Slověnski narody kako jedin blok v otnošeniji k neslověnskimi narodam vsej Zemje.** Globalna občina imaje ostrežnu izkušenosť iz muslimskogo světa, kdě kombinacija vysokoj motivacije muslimov držeti svoju kulturnu identitu s jih vysokoju nevolju razvijati medžukulturne otnošenija dělaje važne problemy separacije i segregacije muslimov iduče do terorizma i razbojnih konfliktov.

interna analyza – slověnske přědnosti

1. Blizkost kultur i blizkost naših jazykov, kulturna i jazyčna sebeinterpretacija.
2. Bogata narodna kultura Slověnov, napr. folklorni kluby i asociacije.
3. Dobře znanije tradičních řemesel, možnost jih sojednjenja s projekty vseživotnogo obrazovanja (napr. projekty iz portala <http://ipraxetv.cz>).
4. Možno nastaviti naš opyt iz vremene přěd 1990, kontakty dodnes imajemo. (napr. Kuba, Vietnam, Orient, ...)
5. Imajemo historično dokazane projekty slověnskoj medžupomoči. Napriměr ruská pomoč do osvobodjenja Srbije i Bulgarije ot Osmanov ili češská pomoč do tvorenija bulgarskoj industrijalnoj bazy.
6. Imajemo v světě znajeme naučniky, inovatori, lica iz kultury, industriji, sporta (napr. Kopernik, Tesla, Mendělejev, Ciolkovskij, Sikorski, Ressel, Baťa, ...) Ne toliko v istoriji, no něktori žijut v dnešnom vremeni, něktori žijut v tuzih krajinah.
7. V naših krajinah sut mnoge občiny i organizacije, jihže program jest slověnska ideja. Kulturna diplomacija može byti našim zajednim strategičnim interesom.
8. Imajemo občiny i organizacije slověnskikh rodjakov medžu emigrantami. Oni sut v vsem světě, najmě v Kanadě i USA. Jih opyt i kontakty sut idealna možnost realizacije slověnskoj kulturnoj diplomacije.
9. Imajemo pomočne slověnske medžujezyky, ktori nam možut zaměnit i absurdnost koristjenija engliskogo jazyka ot mladih ljudij do medžu-slověnskoj besedy.
10. Čto ješte?

interna analiza – slověnske slabosti

1. Jest li realny interest i sposobnost do sorabotanja Slověnov v kulturnoj diplomaciji? Kako gluboki sut kulturne raznice medžu Slověnam?
2. Imajeme folklor i staru narodnu kulturu, no čto novogo možemo davati do světa?
3. Slabi otnosy v oblasti medžuslověnskoj nauky i techniky. Lučše sorabotajemo s Zapadom ot sorabotanja medžu našimi narodami. Najmě naša mlada generacija.
4. Slabi otnosy v oblasti medžuslověnskogo hudožstva. Toliko prezentirujemo medžu seboju jedin drugogo, no realne medžuslověnske projekty ne imajemo. Najmě naši mladi ljudi.
5. Razpad multinarodnih slověnskikh držav na male jednonarodne državy (Jugoslavija, Čehoslovakija, Sovětsky Sovez).
6. Ne pomagajemo Lužičskim Srbam protiv jih asimilaciji do německogo etnika.
7. Šovinizm i istorični reminiscencije, protivni političski interesy slověnskikh narodov. Slověnski državy imajut različne interpretacije našej historije, bo imajut različne aktualne ideologije i protivne političske interesy, manipulacija s faktami.
8. Zly historičny opyt s koristjenijem krize slověnskogo sosěda za sebe. Napriměr polska okupacija graničnogo ozemja Českoslovackoj Republiky v 1938, osnovanije Slovačskogo Štata v 1939, hrvatsko-srbski otnošenija, i dnes takože ukrajinsko-russki otnošenija.
9. Poddrženije slověnskoj kultury i nauky ne može byti toliko širenije russkogo jezyka i russkoj kultury bez drugih slověnskikh narodov, no pravda jest, že bez velikogo russkogo potencijala ne možemo dobro dělati slověnsku kulturnu diplomaciju.
10. Kulturna nekomunikacija medžu slověnskimi latinskimi zapadom i slověnskimi grečskimi vazhodom znajema kako problem Kyrilica/Latinica. Nesmo byli sposobni se dogovoriti na slověnskoj transkripciji medžu našimi dvěma abecedami. Zaměsto dogovora se koristi Slověnam neprirodne přepísanije medžu Kyrilicoju i Latinicoju iz englijskogo jezyka.
11. Ljudi i najmě naša mlada generacija ne imaje znaniye libokakogo drugogo slověnskogo jezyka ot svojego rodnogo. Obače jest znajemo, že kto znaje dva ili vyše slověnskikh jezykov, toj može lučše pasivno razuměti vsim slověnskimi jezykami. V tutom naša mlada generacija popustivaje znaniye slověnskoj identity. Potom mladi ljudi iz sosědnych slověnskikh krajín lučše besedujut v kulturno sterilnom englijskom jezyku, bo blizkomu jezyku svojego sosěda ne hočut i ne možut razuměti.
12. Čto ješte?

externa analiza – udobnomožnosti ot neslověnskogo světa do nas

1. Okolna občina nas interpretiruje kako jedinstvo.
2. V EU jesme grupa blizkih narodov imajuča 70 mil. dušej i v Russkej Federaciji 90 mil. dušej. (plus ješte Ukrajina, Srbija, Makedonija, Černa Gora i vsi ljudi na Zemje, ktori znajut govoriti v libokakom slověnskom jezyku)
3. Slověnski krajiny imajuť znajemu poziciju v Sovětu Europy i Organizacije za Bezopasnost i Sotrudjenje v Europě, UNESCO i drugih.
4. Slověnski krajiny sut členami Vyšegradskoj grupy V4. (V4 jest politična organizacija za sorabotanije Polsky, Čehije, Slovakije i Madjarske s partnerstvom Slovenije)
5. Otvoreny i svobodny Internet. Publikáčni možnosti na Internetu.
6. Možemo sotvoriti kulturne sotrudničestvo s Grekami s pomočju južnih Slověnov.
7. Blizko bude jubileum 100 lěť ot konca prvoj světovoj vojny (1914-1918), kogda sut vaznikli moderni slověnski demokratični državy iz razpada starih monarhijej. Tuto jubileum bude prazdnovane vsimi državami.
8. Istorične sobytija, kogda Slověni sut obranili i spasili Europsku civilizaciju ot izničeniya. Napriměr polske (bitva u Wieny 11. Septembra 1683) i rossijske (russko-turečski vojny v 18-em stolětiji) osvobodjenija Europy ot islamskoj invazije.
9. Čto ješte?

externa analiza – grozby ot neslověnskogo světa do nas

1. Slověnska kulturna ideja ne jest popularna, najmě u mladih ljudij. Svět nas interpretiruje kako nedemokratični i primitivni narody iz pričiny hladno-vojnovoj propagandy, kogda jesmo vsi byli v lagru socijalizma pod dominancijeju SSSR. Zle nazrěniya na našu kulturu i slověnske aktivity (zagovor: Slověn = komunist ↔ Neslověn = demokrat).
2. Problematični politični otnošenija medžu Zapadom i Rusškoju Federacijeju.
3. Svět ne znaje razlišati medžu slověnskoju i specifično russkoju kulturoju.
4. Obvinjenija iz nacijonalizma i šovinizma protiv vseslověnskim aktivitam.
5. Svět nas malo znaje. Najmě ne znaje naše jezky. Po tutoj pričinė se mysli, že my jesmo primitivni. Tuzi narody neznajut naše jezky i ne interesujut se do njih.
6. Mnogo stolětijej budovane osoblive vezy s europskimi krajinami sut byli přeměneni v novoj realitě EU. Napr. tradičny slověnsky soveznik Francija i tradičny slověnsky neprijatel Germanija ne sut dnes protiv sebě neprijatelami, no oni zajedno kooperujut s novim mněnjem o slověnskoj ideji.
7. Čto ješte?

diskusija

Slověnsky svět trěbuje nový strategiěny plan, ktory by jasno popisal novu strategiěnu metu naših narodov.

Na počatku 19-ogo stolětija uspěšna strategiěna meta bylo bojovanije za narodnu samostojnost, bo togda jedina svobodna slověnska država byla Russija. Tuta meta je byla izplnjena blagodarjuč slověnskoj kulturnoj i političnoj emancipaciji. Na počatku 20-ogo stolětija vazniklo mnogo novih slověnskikh držav. Mnogonarodne državy se poslē razpada SSSR, Jugoslavije i Čehoslovakije v 1990-ih lětah přeměnili na samostojne jedinonarodne državy. Toliko Lužičski Srbi dnes ne imajut svoju narodnu državu.

Slověni trěbujut novu strategiěnu metu, ktora by byla orientirana do buduěnosti i ktora by reflektirala nove grozby i nove udobnomožnosti.

nova strategija do buduěnosti

Jedina možliva nevojnova strategija modernih slověnskikh narodov držuča naše kulturne naslědstvo i identitu jest **sorabota s drugimi civiliziranimi narodami.**

Dělati někaku slověnsku alternativu (praktično to znači opoziciju) protiv globalnoj civilizaciji by Slověny privedlo do **vojnovogo konflikta s globalnoju civilizaciju** i naslědnoj **separacije** i **segregacije**, ktora by byla blizka pesimističnoj prognožě muslimskoj buduěnosti. My ne možemo sebe obstupiti sentimentom po idealiziranoj prošlosti někakogo "zlatogo věka" i staviti se do opozicije protiv "fašističnomu i bezbožnomu" modernomu světu.

Taka opozicija praktično by byla usilijem na povratno putovanije do fiktivnoj prošlosti, ktora by značila konec slověnskogo vkladu do razvitija modernogo světa i otkryla by Pandorinu krabku s konspiračnimi teorijami o globalnom zagovoru protiv Slověnam.

kakoju taktikoju?

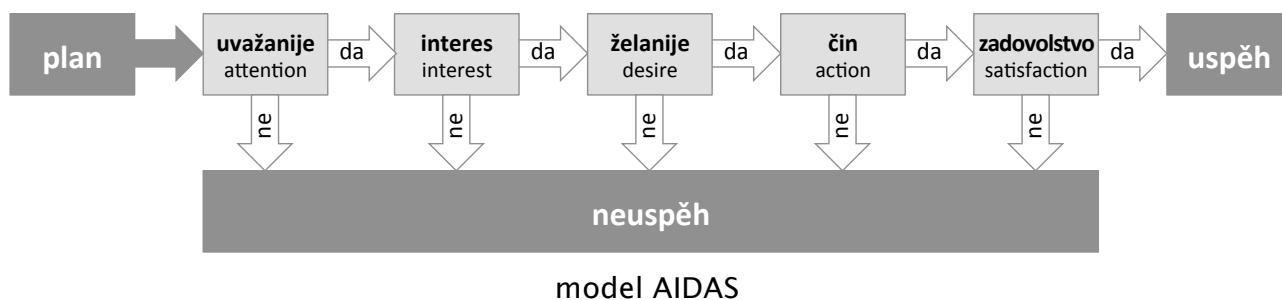
Taktika jest praktičny pristup do realizacije strategiěnoj mety, ktora jest tvorena množinoju različnih praktičnih podrobno kontroliranih projektov.

AIDA¹ sut v kratkosti četyri englijski slova: *attention – interest – desire – action*. Jest to model popisujučy proces raboty marketingovoj reklamy ili propagacije i jest to dobro koristimy priruěnik na planirovanije i kontrolirovanije spoleěnskikh projektov. Model AIDA (razširena jeho varianta jest AIDAS) tvori naslědstvo postupnih krokov, ktorih jest trěba do uspěha projekta. Vsekaky postupny krok jest kritično važny i jeho neuspěh jest neuspěhom vsego projekta.

---

¹ AIDA Model [<http://www.mindtools.com/pages/article/AIDA.htm>]

1. **uvažanie** (A - *attention*) Smyslom tutogo kroka jest privabiti vnimanije ljudij webovima stranicama, tlačeníma medijama, televizíjeju i radijom, i personalnih kontaktov (prijateli, sosědi). Sdě trěbujemo koristiti netoliko pristupajuču taktiku, v ktoroj davajemo svobodny pristup k centralno zapisanim informacijam (napr. k publičnim webovim stranicam, ktore čítatel trěbuje sebě pogledati i otkryti), no ješte distributivnu taktiku, v ktoroj jest informacija adresno razsyłana ot autorov k potencijalnim zainteresovanim čítatelam (napr. e-pošta).
2. **interes** (I - *interest*) Smyslom tutogo kroka jest u ljudij vazbuditi interes, da by oni přěměnili svoje vnimanije, že by oni sami znali i otkryvali naše informačne iztočniki.
3. **želanije** (D - *desire*) Smyslom tutogo kroka jest u ljudij vazbuditi želanije učestvovati, da by oni hotěli našu strategičnu metu aktivno podporiti.
4. **čin** (A - *action*) Smyslom tutogo kroka jest realne učestvovanie ljudij napriměr na konferencíji, naučnoj ili kulturnoj akciji, kupovanie knjig, itd.
5. **zadovolstvo** (S - *satisfaction*) Smyslom tutogo kroka jest znati realny rezultat projekta. Úspěh projekta dělajut jeho učastniki, ktorí sut s projektom zadovoljeni, hočut jeho prodlženije, i oni sami rekomendujut drugim ljudim učestvovati v projektu. Tuto jest mnogo važne do novih naslědnih projektov, bo jih može podporiti ili komplikirati.

Pokyny pro autory

redakční rada

Slovanská unie z. s., posta@slovane.org

Časopis Slovanská unie uveřejňuje příspěvky napsané v českém nebo slovenském jazyce nebo v latinkou napsané novoslověnině. Texty v každém jiném slovanském nebo neslovanském jazyce včetně ruštiny a angličtiny musí být doprovázeny překladem do jednoho z uvedených oficiálních jazyků. Autorem příspěvku může být kdokoli. Každý autor je povinen dodat redakční radě svůj příspěvek v elektronické podobě ve formátu DOCX (*například Word verze 2010 nebo vyšší*) podle instrukcí na adrese <http://slovane.org/su> včetně obrázků v samostatných souborech. Příspěvky jsou recenzovány obvykle dvěma nezávislými odborníky, kteří pro autora zůstanou neznámí. Redakční rada má právo na základě výsledků recenzního řízení příspěvek vrátit autorovi k přepracování nebo odmítnout.

V textu se používá písmo Cambria velikosti 14pt, protože se stránka A4 při tisku zmenšuje na A5 a písmo potom odpovídá velikosti 10pt. Text je zarovnaný na obě strany, řádkování nastaveno přesně na 16pt. Pod odstavcem je mezera 6pt a první řádek následujícího odstavce se neodsazuje. *Pro zvýraznění doporučujeme používat kurzívu a **silným písmem šetřit**. Podtržené písmo raději nepoužívejte.* Odstavce s odrážkami (černými body nebo číslované) jsou také napsány stejným písmem, zarovnáním a řádkováním:

1. Pro nadpisy, e-mailové adresy, internetové URL adresy a kratší texty v jiných abecedách (např. azbuce nebo řeckém či hebrejském písmu) se používá písmo Lucida Grande.
2. Nadpis článku začíná velkým písmenem, je písmem Lucida Grande o velikosti 18pt silně a je zarovnaný na střed řádky. Nadpis článku začíná na samostatné stránce a pod nadpisem je vynecháno 12pt.
3. Jméno autora článku je písmem Lucida Grande o velikosti 14pt obvykle, je zarovnané na střed řádky a pod ním je vynecháno 10pt.
4. Kontakt na autora článku je jméno instituce a nějaký kontakt, například adresa e-mailu v písmu Lucida Grande o velikosti 12pt obvykle, je zarovnaný na střed řádky a pod ním je vynecháno 10pt.
5. Dílčí nadpisy v textu článku (například sekce **abstract**, **klíčová slova**, **úvod**, **závěr**, **literatura**, ...) jsou písmem Lucida Grande o velikosti 14pt silně, jsou zarovnané na střed řádky, nad nimi je vynecháno 18pt a pod nimi je vynecháno 10pt.

6. Poznámky pod čarou¹ jsou napsány písmem Cambria o velikosti 12pt obyčejně řádkováním 13pt přesně a zarovnáním na obě strany, číslované od jedničky na každé stránce.

popis obrázku nebo tabulky

Popis obrázku nebo tabulky je napsán písmem Lucida Grande o velikosti 11pt obyčejně a je zarovnaný na střed. Popis se nachází pod obrázkem nebo tabulkou, nad ním je vynecháno 6pt a pod ním je vynecháno 10pt.

literatura

Pokud se autor rozhodne přidat na konec svého článku seznam literatury, tak na konec textu vloží dílčí nadpis a seznam jednotlivých odkazovaných knih, článků nebo internetových odkazů se uvede podle normy ČSN ISO 690. Například:

- MERUNKA, Vojtěch. *Neoslavonic Zonal Constructed Language*. 2013. ISBN 978-80-7453-291-7. [<https://books.google.cz/books?id=FqIkq9-TfE4C>]
- MERUNKA, Vojtěch a Martin MOLHANEK. *Neoslavonic Language Zonal Language Constructing: Challenge, Experience, Opportunity to the 21st Century*. Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Atlantis Press, 2015, (37), 227-233. DOI: 10.2991/icelaic-15.2016.60.

Pro přesnou tvorbu jednotlivých odkazů doporučujeme použít webovou aplikaci, která je zdarma na adrese (<http://www.citace.com>).

Děkujeme Vám za dodržení těchto pokynů. Tento článek, který Vám může posloužit jako šablona s předpřipravenými styly, je ke stažení na adrese

<http://slovane.org/su>

---

¹ Poznámky pod čarou jsou napsány písmem Cambria o velikosti 12pt obyčejně řádkováním 13pt přesně a zarovnáním na obě strany, číslované od jedničky na každé stránce.